

Národný program reforiem Slovenskej republiky 2012

apríl 2012

Obsah

Úvod	4
1 Makroekonomický rámec a strednodobá prognóza	6
2 Hodnotenie plnenia NPR	9
2.1 Reakcia na odporúčania EÚ	9
2.2 Reakcia na Euro Plus Pact	14
2.3 Iné kľúčové opatrenia	14
3 Plán reformných opatrení NPR SR	17
3.1 Pokračovanie vo fiškálnej konsolidácii orientovanej na ekonomický rast	19
3.2 Podpora rastu a konkurencieschopnosti	20
3.2.1 Kvalitný ľudský kapitál	20
3.2.1.1 Regionálne školstvo	20
3.2.1.2 Vysoké školstvo a veda	22
3.2.1.3 Ďalšie vzdelávanie	23
3.2.2 Inovácie	24
3.2.3 Podnikateľské prostredie	25
3.2.3.1 Administratívne zaťaženie a regulácia	25
3.2.3.2 Transparentnosť podnikateľského prostredia	26
3.2.3.3 Dopravná infraštruktúra	26
3.2.4 Zelený rast a energetika	27
3.3 Riešenie nezamestnanosti a sociálnych dôsledkov krízy	29
3.3.1 Zamestnanosť	30
3.3.2 Sociálna inklúzia	31
3.4 Modernizácia verejnej správy	32
3.4.1 Inštitucionálna reforma štátnej správy	32
3.4.2 Elektronická verejná správa	33
3.4.3 Transparentné prostredie a vymožitelnosť práva	34
3.4.4 Efektívnejšie zdravotníctvo	34
3.5 Obnovenie normálneho úverovania ekonomiky	36
PRÍLOHA č. 1 – Národné ciele stratégie Európa 2020	38

Vyhlásenie vlády SR

Vláda SR sa hlási k záväzkom vyplývajúcim z členstva Slovenska v Európskej únii a eurozóne. Predložený Národný program reforiem SR 2012 vypracovala vláda, ktorej mandát skončil 4. apríla 2012. V ten istý deň bola vymenovaná nová vláda SR, s povinnosťou predložiť do 30 dní Národnej rade SR svoje programové vyhlásenie a požiadať ju o vyslovenie dôvery. Programové vyhlásenie vlády ponúka na dosiahnutie cieľov, s ktorými sa stotožňuje, principiálne odlišné nástroje. Dôležitá je kontinuita v oblasti výziev, ktorým Slovensko čelí, a ktorým je potrebné sa venovať. Nová slovenská vláda sa však nestotožňuje v plnom rozsahu s opatreniami prijatými v minulosti a ich hodnotením. V súlade s rozhodnutím rady ministrov - Ecofin predkladá vláda v stanovenom termíne do 30. apríla 2012 Národný program reforiem SR 2012. Zaväzuje sa doplniť Národný program reforiem SR 2012 v čo najkratšom čase o ďalšie opatrenia, ktoré budú v súlade s programovým vyhlásením novej vlády.

Úvod

Národný program reforiem SR (NPR) prezentuje zámery vlády SR v štrukturálnych politikách. Spolu s Programom stability stanovujú priority vlády SR na nasledujúce obdobie v oblasti hospodárskej a rozpočtovej politiky a definujú opatrenia zamerané na zlepšovanie kvality života, najmä prostredníctvom posilňovania ekonomického rastu a zamestnanosti v súlade s Paktom stability a rastu a Stratégiou Európa 2020.

Hlavný cieľ hospodárskej politiky dosiahnuť vyššiu kvalitu života zostáva v platnosti. Vláda SR vyjadruje svoj záväzok uskutočniť opatrenia vedúce k naplneniu cieľov definovaných merateľnými ukazovateľmi, s dôrazom na výsledky hospodárskej politiky. Tie je možné dosiahnuť zabezpečením dlhodobu udržateľného ekonomického rastu a tvorbou nových pracovných miest. Prioritné oblasti - (1) vzdelávanie, veda a inovácie, (2) zamestnanosť a sociálna inklúzia, (3) podnikateľské prostredie, (4) transparentnosť a vymožitelnosť práva, (5) zdravie - boli identifikované na základe dekompozície HDP a po zohľadnení niektorých ďalších faktorov, ktoré nemusia nevyhnutne zvyšovať HDP, ale prispievajú k vyššej kvalite života.

Aj keď ciele zostávajú v platnosti, nástroje na ich dosiahnutie môžu byť odlišné. Dôležitá je kontinuita v oblasti výziev, ktorým Slovensko čelí a ktorým je potrebné sa venovať. Na riešenie jednotlivých problémov sa dajú použiť rôzne nástroje a postupy. Kľúčové však je, aby v rámci verejného sektora nedochádzalo k arbitrárnemu rozdeľovaniu peňazí daňovníkov, ale sa využívali postupy zamerané na dosiahnutie výsledkov vo verejnej politike, ktoré umožňujú vysokú mieru autonómie spojenej s verejnou informovanosťou.

Kríza odhalila zásadné problémy a neudržateľné trendy v mnohých európskych krajinách a poukázala na vysokú prepojenosť ekonomík členských štátov. Vyššia miera koordinácie hospodárskej politiky v celej EÚ by mala prispieť k riešeniu uvedených problémov, podpore ekonomického rastu a tvorbe pracovných miest v budúcnosti. EÚ očakáva lepšie prepojenie politik vďaka zavedeniu Európskeho semestra, ktorého cieľom je efektívna koordinácia rozpočtových, makroekonomických a štrukturálnych politik členských krajín EÚ. Tento proces umožňuje členským štátom zohľadniť odporúčania EÚ ešte v rannom štádiu prípravy svojich rozpočtov a pri tvorbe hospodárskych politik. Tento nový vývoj na úrovni EÚ je zohľadnený v predkladanom NPR, ktorý reflektuje odporúčania Európskej rady a celoeurópske priority.

Prvá kapitola materiálu uvádza makroekonomický rámec a strednodobú prognózu. Druhá prezentuje opatrenia, ktorými SR reaguje na odporúčania Európskej rady a záväzky v rámci Euro Plus Pact. Tretia ťažisková kapitola obsahuje plánované opatrenia, ktorými chce vláda SR naplňovať stanovené ciele. Prezentované opatrenia reagujú na päť hlavných priorít identifikovaných Európskou radou v rámci Európskeho semestra: pokračovanie vo fiškálnej konsolidácii orientovanej na ekonomický rast, podpora ekonomického rastu a konkurencieschopnosti, riešenie nezamestnanosti a sociálnych dôsledkov krízy, modernizácia verejnej správy a obnovenie normálneho úverovania ekonomiky. V rámci uvedených prioritných oblastí sa kladie dôraz na politiky, ktoré sú na národnej úrovni kľúčové pre zvýšenie kvality života obyvateľstva, ako základného cieľa hospodárskej politiky SR.

V tretej kapitole je tiež vyjadrené stanovisko vlády SR k prebiehajúcim diskusiám na úrovni Európskej komisie k politike súdržnosti po roku 2013. Vláda SR sa plne stotožňuje s prioritami stratégie Európa 2020 a s ohľadom na špecifiká SR akcentuje do budúceho programovacieho obdobia tie, ktoré sú kľúčové pre rozvoj slovenskej ekonomiky a vyžadujú si značné finančné prostriedky: (1) základná infraštruktúra, (2) ľudské zdroje, zamestnanosť a sociálna inklúzia, (3) veda, výskum a inovácie s dôrazom na zelený rast.

Príloha obsahuje zoznam štrukturálnych indikátorov s ich cieľovými hodnotami pre rok 2020 a stručnou definíciou. Do NPR bol doplnený nový národný cieľ pre environmentálnu udržateľnosť.

Financovanie navrhovaných opatrení bude zabezpečené v rámci stanovených limitov rozpočtových kapitol a je v súlade s Rozpočtom verejnej správy na roky 2012 - 2014 a Programom stability SR 2012. S cieľom ochrániť výdavky podporujúce ekonomický rast sú v rozpočte na rok 2012 zreteľné dve základné a politické priority - dopravná infraštruktúra a vzdelávanie.

Koordinátormi stratégie Európa 2020 v podmienkach Slovenskej republiky je predseda vlády SR a podpredseda vlády a minister financií. Do prípravy a realizácie Národného programu reforiem SR sú primárne zapojení ministri zodpovední za ekonomickú a sociálnu agendu ako trh práce, sociálna inklúzia, vzdelávanie, podnikateľské prostredie, energetiku, životné prostredie, zdravotníctvo, dopravu, regionálny rozvoj, atď. Ostatní ministri, splnomocnenci vlády a zástupcovia ostatných orgánov štátnej správy sa podieľajú na plnení stratégie v rámci spolupráce vo vybraných oblastiach.

Koordinátori stratégie zapojili do prípravy Národného programu reforiem SR aj predstaviteľov hospodárskych, sociálnych a regionálnych partnerov okrem štandardných postupov aj na pracovnej úrovni formou priamych stretnutí s ich predstaviteľmi. Partneri sú zapojení do procesu aj prostredníctvom rôznych neformálnych fór, ako sú napríklad konferencie a semináre. Partneri vrátane akademickej sféry a organizáciami zastupujúcimi občiansku spoločnosť budú oslovení pri samotnej realizácii, monitorovaní a hodnotení realizácie úloh Národného programu reforiem SR. Je dôležité, aby dialóg pokračoval nepretržite ako predpoklad kvalitnej implementácie navrhovaných zmien.

1 Makroekonomický rámec a strednodobá prognóza

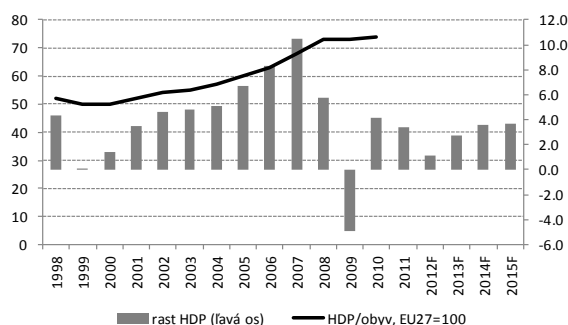
Stabilnú makroekonomickú a fiškálnu politiku považuje vláda SR za základný predpoklad zdravého vývoja ekonomiky a rastu kvality života. Nasledujúca kapitola obsahuje základný makroekonomický rámec, ktorý je nevyhnutný pre zabezpečenie zdravého vývoja hospodárstva SR.

Ekonomický vývoj na Slovensku v roku 2011

Rok 2011 znamenal pre slovenskú ekonomiku mierne spomalenie ekonomického rastu. Výkonnosť ekonomiky sa reálne zvýšila o 3,3 %, čím predbehla predkrízovú úroveň z roku 2008. Slovensko sa rastom HDP zaradilo na 6.miesto v EÚ, po pobaltských krajinách, Poľsku a Švédsku.

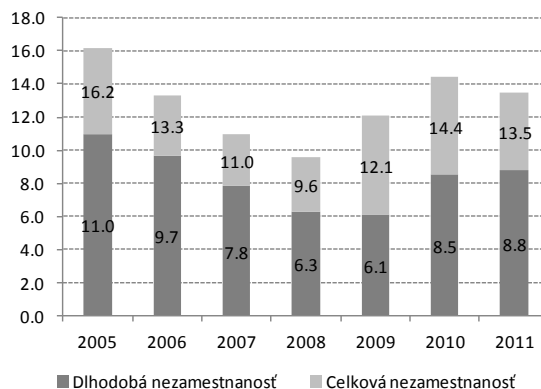
Z produkčnej strany bol rast ťahaný najmä akceleráciou výroby v priemysle v odvetviach senzitivných na hospodársky cyklus (predovšetkým automobilový priemysel), zo služieb informačnými a komunikačnými službami a činnosťami v oblasti nehnuteľností. Z hľadiska štruktúry dopytu k rastu ekonomiky Slovenska prispeli predovšetkým čistý export a fixné investície. Na druhej strane, nízka spotrebiteľská dôvera vyústila do pokračovania poklesu spotreby domácností a úsporné opatrenia fiškálnej konsolidácie znamenali záporný príspevok spotreby verejnej správy.

Rast HDP v SR, HDP na obyvateľa SR vs. EÚ 27 (PKS)

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné prepočty

Vývoj miery nezamestnanosti (v %) a vývoj miery dlhodobej nezamestnanosti (v %)

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné prepočty

Trh práce bol v roku 2011 charakterizovaný dlho očakávaným oživením, počet nových pracovných miest sa v tomto roku zvýšil skoro o 40 tisíc. Napriek tomuto oživeniu zostáva počet pracujúcich ďaleko pod predkrízovou úrovňou. Miera nezamestnanosti (podľa metodiky VZPS) sa v roku 2011 síce znížila na úroveň 13,5 %, naďalej však Slovensko patrí medzi krajiny s najväčšou mierou nezamestnanosti v rámci EÚ¹. Navyše sa ďalej prehľbuje problém dlhodobej nezamestnanosti. Podiel dlhodobých nezamestnanosti stúpol z 59,4 % v roku 2010 na 63,9 % v roku 2011.

Inflačný vývoj na Slovensku bol v roku 2011 aj naďalej ovplyvnený vývojom vonkajších faktorov ako rast cien potravín na svetových trhoch a vyššími cenami ropy, ktoré spôsobili výnimočné zvýšenie ceny plynu (o 6,9 %) od júla 2011. Rastúci trend inflácie od polovice roka bol ovplyvnený predovšetkým zvyšujúcimi cenami plynu a tepla. Opatrenia vlády celkovo prispeli k rastu priemerných cien o 0,9 p.b., pričom najväčší príspevok (0,5 p.b.) malo dočasné zvýšenie základnej sadzby DPH z 19 % na 20 %.

Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky pre roky 2012 - 2015

¹ Miera evidovanej nezamestnanosti sa dokonca zvýšila, a to z 12,5 % na 13,2 %.

Ostatná oficiálna prognóza MF SR z februára 2012, ktorá je použitá pri návrhu východísk rozpočtu na roky 2013 – 2015, odráža očakávané zhoršenie vývoja externého prostredia a dodatočné konsolidačné opatrenia. Na druhej strane rastu ekonomiky pomôžu nové ohlásené investície predovšetkým v automobilovom priemysle. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa v roku 2012 očakáva pomalší rast HDP na úrovni 1,1 %, predovšetkým v dôsledku spomalenia ekonomického rastu našich obchodných partnerov. Zahraničný dopyt spolu s investíciami však stále budú tvoriť najväčší príspevok k rastu ekonomiky. Pretrvávajúce obavy a neistota budú aj naďalej udržiavať vysoký sklon k úsporám, a to aj napriek rastu reálnych miezd. V dôsledku toho bude príspevok spotreby domácností aj naďalej záporný. V nasledujúcich rokoch bude zrýchľovanie rastu tlmené fiškálnou konsolidáciou, aj napriek tomu však rast zamestnanosti a miezd spôsobí postupné zvyšovanie príspevku súkromnej spotreby. Rast HDP by mal akcelerovať na 2,7 % v roku 2013 a 3,6 % v roku 2014, pričom by jeho štruktúra mala byť počnúc rokom 2014 rovnomerne ťahaná zahraničným, ako aj domácim dopytom.

Rast ekonomiky na úrovni 1,1 % v roku 2012 nebude dostatočný, aby dokázal generovať nové pracovné miesta. Zamestnávateľi pri nižšom dopyte siahnu v prvom rade po znižovaní pracovných hodín, aj napriek tomu by v roku 2012 mala zamestnanosť poklesnúť o 5,4 tisíc osôb. Zamestnanosť by tak mala klesnúť o 0,2 % (ESA95 metodika). Miera nezamestnanosti (podľa VZPS) by sa mala zvýšiť na 13,8 % (evidovaná miera nezamestnanosti na 13,6 %) a predvdepodobne neklesne na predkrízové úrovne ani ku koncu prognózovaného obdobia.

Rast cien (v metodike CPI) o 2,8 % v roku 2012 je ovplyvnený nižšími cenami potravín, energií vďaka novému kontraktu SPP s ruským Gazpromom a taktiež absenciou fiškálnych opatrení. V roku 2013 sa očakáva ďalšie zníženie inflácie na 2,3 % nasledované iba miernym rastom do roku 2015 na priemernú úroveň 2,5 %. Napriek rastúcemu trendu spotrebiteľských cien v závere prognózovaného horizontu sa bude zvyšovať rast reálnych miezd až na 3,0 % v roku 2015.

Prognóza vybraných indikátorov – použitá pri návrhu východísk rozpočtu (február 2012, v %)					
Ukazovateľ	Skutočnosť	Prognóza			
	2011	2012	2013	2014	2015
HDP; reálny rast	3,3	1,1	2,7	3,6	3,7
Konečná spotreba domácností; reálny rast	-0,4	0,0	0,7	2,9	3,9
Konečná spotreba verejnej správy; reálny rast	-3,5	-2,1	-4,2	1,2	-1,9
Tvorba hrubého fixného kapitálu; reálny rast	5,7	1,6	2,1	1,9	2,9
Export tovarov a služieb; reálny rast	10,8	2,2	8,2	5,9	5,3
Import tovarov a služieb; reálny rast	4,5	0,7	7,8	5,2	4,7
Priemerná mesačná mzda za hospodárstvo; nom. rast	2,2	3,4	4,3	4,7	5,6
Priemerná mesačná mzda za hospodárstvo; real. rast	-1,6	0,6	1,9	2,3	3,0
Priemerný rast zamestnanosti; podľa ESA95	1,9	-0,2	0,3	0,5	0,8
Priemerná miera nezamestnanosti; podľa VZPS	13,5	13,8	13,7	13,5	13,2
Priemerná evidovaná miera nezamestnanosti	13,2	13,6	13,6	13,5	13,2
Index spotrebiteľských cien; priemerný rast	3,9	2,8	2,3	2,3	2,5
Harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP)	4,0	2,8	2,3	2,3	2,5
Bilancia bežného účtu; podiel na HDP	0,1*	-0,2	-0,3	0,3	0,6

Zdroj: Ministerstvo financií SR

Rýchly odhad - makroekonomická prognóza pre rok 2012

Ministerstvo financií SR vypracovalo v marci 2012 novú makroekonomickú „flash“ prognózu rastu HDP pre rok 2012. Ide o dôsledok pozitívnejšieho výsledku slovenskej ekonomiky za štvrtý kvartál 2011, než aký sa pôvodne čakal a zlepšenia očakávaní o ekonomike eurozóny v prvých dvoch kvartáloch roku 2012. Pozitívny výsledok zaznamenali v závere predchádzajúceho roka najmä slovenské exporty, ktoré aj napriek poklesu ekonomík našich najväčších obchodných partnerov výrazne rástli. Najnovšie prognózy vývoja eurozóny naznačujú, že by v roku 2012 nemuselo dôjsť k prepadu jej ekonomiky. Na základe toho MF SR reviduje prognózu rastu slovenskej ekonomiky v roku 2012 smerom nahor. Zároveň však vysoká neistota v súčasnosti zvyšuje rozptyl odhadu.

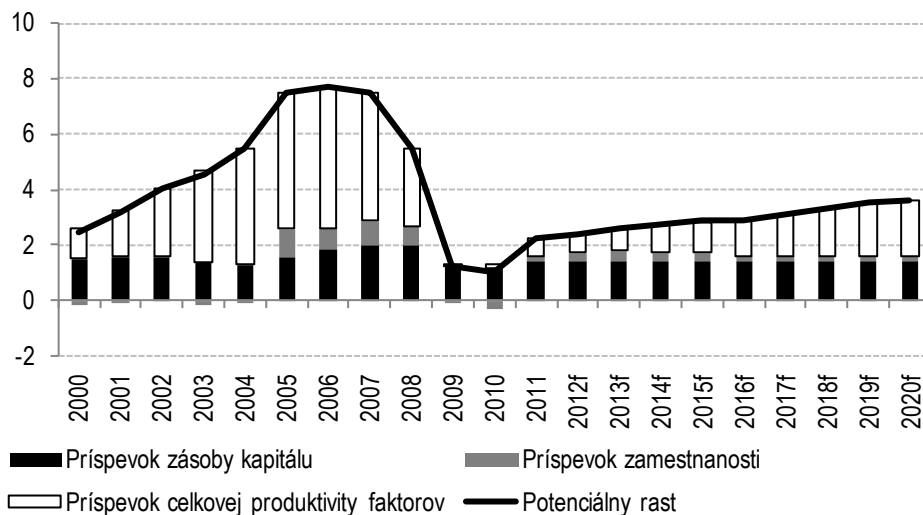
Aktuálny odhad sa pohybuje v intervale medzi 1,9 % - 2,6 %, pričom ako najpravdepodobnejší scenár sa v súčasnosti javí rast o 2,3 % HDP. Rýchlejší rast ekonomiky prinesie v roku 2012 len relatívne malý pozitívny vplyv na saldo verejných financií vo výške 53 mil. eur po zapracovaní znížených odhadov spotrebných daní.

Tento rýchly odhad sa nepoužil pri príprave rozpočtu a slúži hlavne pre odhad rizík a komunikáciu smerom k externému prostrediu. Podľa zavedeného postupu, rozpočet a východiská rozpočtu (vrátane Programu stability) sú vždy založené na štandardnej prognostickej procedúre. Táto procedúra predpokladá použitie makroekonomickej a daňovej prognózy výborov zložených z nezávislých expertov.

Vývoj potenciálneho rastu ekonomiky do roku 2020

Globálna ekonomická kríza spôsobila prepád potenciálneho rastu ekonomiky Slovenska pod 2 %, čo predstavuje najnižšie odhadované hodnoty od začiatku ekonomickej transformácie. Spomalenie potenciálneho rastu ekonomiky bolo pritom spôsobené všetkými troma produkčnými faktormi – v prvej fáze spomalením rastu produktivity výrobných faktorov a akumulácie kapitálu spôsobené nižšími novými investíciami. S určitým oneskorením došlo aj k poklesu potenciálnej zamestnanosti a nárastu štrukturálnej nezamestnanosti (NAIRU). Prebiehajúce hospodárske oživenie má za následok postupné zrýchľovanie rastu potenciálneho produktu a od roku 2011 naň prispievajú znovu všetky tri produkčné faktory pozitívne. MF SR predpokladá akceleráciu potenciálneho rastu k 3 % do roku 2015, avšak v horizonte do roku 2020 sa nepredpokladá dosiahnutie predkrízových vysokých rastov potenciálneho produktu. Po roku 2015 je možné predpokladať mierne zrýchlenie dynamiky rastu približne k úrovni 3,6 %. Pokračujúca prísnejšia politika úverových štandardov, ktorá je celosvetovo dôsledkom ekonomickej krízy, ako aj mierne zvýšená riziková prirážka bude mierne tmiť prírastok nových investícií a tým aj zásoby kapitálu v strednodobom horizonte. Na pomalší rast potenciálnej zamestnanosti budú vplývať predovšetkým hysterézne efekty prejavujúce sa rastom dlhodobej nezamestnanosti, ako aj obrat populačného vývoja. Príspevok rastu produktivity výrobných faktorov sa bude približovať k rovnovážnej úrovni 2 %.

Vývoj potenciálneho produktu a jeho zložiek do roku 2020 (v %)

Pozn.: Metodika produkčnej funkcie s expertnými úpravami pre roky 2006-2008. Zdroj: ŠÚSR, MF SR.

2 Hodnotenie plnenia NPR

V tejto kapitole je uvedený stručný odpočet realizácie odporúčaní EÚ, záväzkov v rámci Euro Plus Pact ako aj iných dôležitých štrukturálnych opatrení.

2.1 Reakcia na odporúčania EÚ

Európska rada Slovensku odporučila v období rokov 2011 – 2012 prijať 6 opatrení. Táto časť obsahuje odpočet plnenia nižšie uvedených odporúčaní.

(1) Dôsledne naplniť plánovaný rozpočet na rok 2011 a v rokoch 2012 a 2013 zaviesť plánované špecifické opatrenia trvalého charakteru tak, aby sa do roku 2013 znížil deficit na úroveň nižšiu ako 3% HDP v súlade s odporúčaniami Rady o náprave procedúry nadmerného deficitu a zabezpečiť adekvátny pokrok k strednodobým cieľom. V súlade s tým ochrániť výdavky podporujúce rast a využiť priestor na zvýšenie príjmov pomocou environmentálnych daní, daní z majetku a zvýšením efektívnosti výberu DPH.

V roku 2011 sa realizovali opatrenia v celkovej sume 1,8 mld. eur, čo je 2,5 % HDP (oproti scenáru bez zmeny politik). Deficit verejnej správy v roku 2011 sa očakáva vo výške 4,8 % HDP. Toto číslo zahŕňa aj záväzky nemocníc a záväzky voči železničným spoločnostiam, ktoré vznikli v priebehu rokov 2004 až 2010. Celková výška uvedených záväzkov dosahuje 633 mil. eur (0,9% HDP), čo po zohľadnení dodatočných príjmov z ich oddĺženia v roku 2011 predstavovalo čistý negatívny vplyv na saldo vo výške 0,83 % HDP. Pozitívne bolo saldo ovplyvnené aj jednorazovým príjmom z DPH vo výške 173,4 mil. eur (0,25 % HDP), ktorý súvisí s odovzdaním úsekov rýchlostnej cesty R1 stavanej formou PPP projektu.

Rozpočet verejnej správy na roky 2012 - 2014 obsahuje ďalšie konsolidačné opatrenia, pomocou ktorých dôjde v roku 2012 k zníženiu deficitu. Ide o opatrenia na strane výdavkov verejnej správy, najmä zmrazenie výdavkov na mzdy a prevádzkové náklady, ale aj úspory na kapitálových výdavkoch, ktoré by však mali byť kompenzované efektívnejším využívaním prostriedkov EU. V oblasti príjmov dochádza k miernym úpravám pri dani z príjmov právnických osôb, zvýšeniu sadzby dane na tabakové výrobky a zaviedol sa bankový odvod.

S cieľom ochrániť výdavky podporujúce ekonomický rast sú v rozpočte na rok 2012 zreteľné dve základné a politické výdavkové priority. Prvou je dopravná infraštruktúra, kde vzrástli výdavky do cestnej a železničnej dopravy. Druhou prioritou je vzdelávanie, keď objem zdrojov v regionálnom školstve na jedného žiaka rastie oproti minulému roku o 5,0 % a vo vysokom školstve o 4,7 % na jedného študenta.

(2) Posilniť fiškálne riadenie prijatím v roku 2011 a realizáciou v roku 2012 záväzných viacročných výdavkových stropov pokrývajúcich centrálnu vládu a systém sociálneho zabezpečenia. Taktiež vytvoriť nezávislú fiškálnu radu a zabezpečiť včasné zverejňovanie rozpočtových dát na všetkých úrovniach vlády.

Zákon o rozpočtovej zodpovednosti schválený ústavnou väčšinou v NR SR upravuje zriadenie a pôsobnosť Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, pravidiel rozpočtovej zodpovednosti a pravidiel rozpočtovej transparentnosti. Rada pre rozpočtovú zodpovednosť bude nezávislý orgán, ktorý bude monitorovať a vyhodnocovať plnenie rozpočtových cieľov vlády. Zákomom sa zakotvuje maximálny limit pre výšku dlhu verejnej správy vrátane opatrení, ktoré je nutné realizovať v prípade, že vykazovaná úroveň dlhu verejnej správy dosiahne určitú hranicu, ustanovujú sa pravidlá transparentnosti v rámci prípravy návrhu rozpočtu verejnej správy a sprísňujú sa rozpočtové pravidlá pre územnú samosprávu. Podrobnejšie informácie o reforme fiškálneho rámca sú uvedené v Programe stability SR.

(3) Posilniť dlhodobú udržateľnosť verejných financií ďalšou úpravou priebežného piliera dôchodkového systému tiež aj úpravou indexačného mechanizmu a prijatím dodatočných opatrení s cieľom zvýšiť efektívny vek odchodu do dôchodku, predovšetkým prepojením veku odchodu do dôchodku s očakávanou dĺžkou života, a vytvorením stimulov pre zabezpečenie fungovania kapitalizačného dôchodkového piliera s cieľom pokročiť k fiškálnej udržateľnosti pri zabezpečení adekvátnych dôchodkov.

Reforma II. (kapitalizačného) piliera nadobudla účinnosť 1.11.2011. Viaceré zmeny v dôchodkových fondoch začali platiť až od 1. apríla 2012. Reforma zavádza štvrtý druh dôchodkového fondu s prívlastkom indexový, ktorého úlohou bude kopírovať jeden alebo viac akciových indexov. Navrhovaná úprava umožňuje sporiteľovi rozložiť si úspory do dvoch dôchodkových fondov, z ktorých jeden musí byť dlhopisový dôchodkový fond. V nadväznosti na túto zmenu sa zaviedol postupný presun nasporenej sumy v závislosti od veku sporiteľa do dlhopisového dôchodkového fondu. Nanovo sa definoval osobný rozsah, ktorý je nastavený na princípe automatického vstupu, pričom sporiteľovi je daná možnosť jednostranným vyhlásením vystúpiť zo systému v priebehu prvých dvoch rokov od vzniku jeho prvej účasti na starobnom dôchodkovom sporení. Zmenila sa jedna z podmienok na vyplácanie starobného dôchodku z II. piliera, a to, že stačí získať najmenej 10 rokov starobného dôchodkového sporenia oproti pôvodným 15 rokom.

Zmenil sa aj mechanizmus výpočtu odplaty za zhodnotenie. Zmena nastáva aj v oblasti garancií, v akciovom dôchodkovom fonde a zmiešanom dôchodkovom fonde sa povinnosť dopĺňať majetok pri znehodnotení zrušila a v dlhopisovom dôchodkovom fonde sa predĺžilo sledované obdobie na účely garancií na 60 mesiacov. V indexovom dôchodkovom fonde garancie nie sú. Zaviedli sa nové povinnosti v oblasti riadenia a merania rizík v dôchodkových fondoch. Zákon pripúšťa možnosť nadobúdať do portfólia majetku fondu tzv. exchange traded funds (fondy obchodované na burze) a povinnosť ochrany a zabezpečenia hodnoty majetku fondu voči rôznym druhom rizík. Zákon pripúšťa možnosť investovania do cenných papierov zastupujúcich drahé kovy (20 % čistej hodnoty majetku d.f. v zmiešanom a akciovom d.f.).

V nadväznosti na vyššie uvedené vláda SR preskúma možnosti sprehľadnenia a zjednodušenia fungovania systému starobného dôchodkového sporenia.

(4) Prijaté opatrenia na podporu zamestnanosti a dopytu po práci nezamestnaných s nižšou úrovňou vzdelania znížením daňového klinu pre nízko platených zamestnancov. Taktiež zaviesť opatrenia na zlepšenie administratívnych kapacít verejných služieb zamestnanosti s cieľom zlepšiť cielenosť, nastavenie a hodnotenie aktívnych politík trhu práce, predovšetkým pre mladých a dlhodobo nezamestnaných.

Zmena zákonníka práce

Novela Zákonníka práce s účinnosťou od 1. septembra 2011 zrušila súbeh odstupného a výpovednej doby, pri pracovných pomeroch trvajúcich do jedného roka skrátila výpovednú dobu z doterajších dvoch mesiacov na jeden mesiac, predĺžila maximálne trvanie pracovného pomeru na dobu určitú a taktiež zvýšila maximálny počet jeho opätovných predĺžení alebo opätovných dohodnutí z dvoch na tri. Zmeny v oblasti pracovného času a nové úpravy nadčasovej práce bez predchádzajúceho získania súhlasu zo strany zástupcov zamestnancov umožnili zamestnávateľom prispôbovať sa aktuálnym ekonomickým podmienkam, zároveň však zhoršili úroveň sociálneho dialógu. Novela taktiež zaviedla konto pracovného času a zakotvila flexikonto ako trvalý nástroj.

Tvorba pracovných miest zjednodušením podnikania

Cieľom vlády SR je vytvoriť na Slovensku jedno z najlepších podnikateľských prostredí na svete a najlepšie spomedzi krajín strednej a východnej Európy. Projekt na zníženie administratívneho zaťaženia podnikateľov obsahuje 94 legislatívno-deregulačných opatrení. Ku koncu októbra 2011 sa splnilo 14 z nich. NR SR napríklad v decembri 2011 schválila novelu zákona o obchodnom registri, kde sa skraca lehoty na vykonanie zápisu údajov do obchodného registra z piatich na dva pracovné dni.

Zmenou napomáhajúcou k zlepšeniu podnikateľského prostredia je aj elektronizácia Obchodného vestníka, ktorá umožnila okrem iného skrátenie lehôt na publikáciu z niekoľkých mesiacov na pár dní. Zavedením elektronickej verzie Obchodného vestníka sa z neho stal reálny zdroj informácií pre podnikateľov.

Od januára 2012 sa tiež podarilo sfunkčniť jednotné kontaktné miesta (JKM), keď bola dokončená elektronizácia a testovanie systému. JKM odstraňujú zbytočnú administratívnu záťaž pre podnikateľské subjekty a umožňujú napríklad elektronické podanie žiadosti/ohlásenia na účely začatia podnikania vrátane platieb prostredníctvom elektronických zariadení alebo návrhy na zápis firiem do obchodného registra. Podnikatelia tak majú možnosť vybaviť potrebné administratívne náležitosti na začatie podnikania na jednom mieste, a to aj elektronicky.

Novelou zákona o konkurze a reštrukturalizácii sa spriechodnili veriteľské návrhy na vyhlásenie konkurzu z dôvodu platobnej neschopnosti dlžníka, a tým sa vytvoril prirodzený tlak na dodržiavanie platobnej disciplíny. Vytvorila sa tiež motivácia na včasné riešenie hroziaceho úpadku alebo úpadku dlžníkom iným spôsobom ako konkurzom, a to neformálnou alebo formálnou reštrukturalizáciou. Novela umožní skončiť so špekulatívnymi praktikami niektorých spoločností v rámci konkurzných konaní, keď zadlžený podnik vyhlásil konkurz príliš neskoro, t.j. v čase, keď už oficiálne nemal žiadny majetok a veritelia nemohli byť uspokojení, prípadne ak došlo k príprave konkurzného konania s „dohodnutými spriaznenými veriteľmi“, ktoré malo slúžiť len na prevedenie majetku z jednej firmy do druhej.

Vláda SR investovala do dopravnej infraštruktúry najmä výstavbou diaľnic, ktorá znižuje náklady a zvyšuje dostupnosť podnikania aj v menej rozvinutých regiónoch s vysokou mierou nezamestnanosti. Posilňuje sa tým aj medzinárodná konkurencieschopnosť Slovenska pre zahraničných investorov, ktorí boli hlavným zdrojom rastu zamestnanosti a hospodárstva v uplynulých rokoch. V roku 2011 sa zrekonštruovali najviac zanedbané úseky ciest I. triedy v celkovom rozsahu takmer 100 km, z toho najviac na východe Slovenska, kde v najväčšej miere nahrádzajú funkciu zatiaľ chýbajúcich diaľnic. Zároveň sa pripravili projekty eliminácie bezpečnostných rizík na cestách I. triedy po celom Slovensku v rozsahu viac ako 500 km. Ďalším opatrením sú rekonštrukcie 40 cestných mostov v najhoršom technickom stave, kde sa tiež predpokladá zapojenie eurofondov.

Komplexná revízia aktívnych opatrení trhu práce

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR vypracovalo Metodiku hodnotenia efektívnosti opatrení aktívnej politiky trhu práce, podľa ktorej však doteraz nie je možné opatrenia vyhodnocovať. Doteraz chýba vykonávajúci predpis, ktorý by organizácie v rámci rezortu zaväzoval poskytovať potrebné informácie. Navyše tieto organizácie často ani nesledujú požadované ukazovatele, čo si bude vyžadovať zmeny v ich informačných systémoch. Okrem toho bude potrebné do realizácie hodnotenia zapojiť aj mimorezortné organizácie (napr. Finančnú správu SR).

(5) Urýchliť realizáciu plánovaných reforiem v oblasti vzdelávania, odborného vzdelávania a prípravy a prijať opatrenia na zlepšenie kvality vysokoškolského vzdelávania a jeho relevantnosti pre potreby trhu práce. Vyvinúť rámec podnetov pre jednotlivcov a zamestnávateľov s cieľom podporiť účasť ľudí s nižším vzdelaním v procese celoživotného vzdelávania.

Regionálne vzdelávanie

V marci 2012 bola spustená prevádzka nového portálu „Mapa regionálneho školstva“ (<http://mapaskol.iedu.sk>), vďaka ktorému sa široká verejnosť dostane k dôležitým informáciám o základných a stredných školách. Okrem dostupných informácií o jednotlivých školách je na portáli možné zistiť napríklad výsledky v Testovaní 9 a porovnanie s celoslovenským priemerom. Na základe sprístupnených informácií a ich porovnania si rodičia budú vedieť vybrať školu aj podľa typu, zriaďovateľa či počtu žiakov, ale aj lokality či vzdialenosti od bydliska. Dosiahne sa tým lepšia informovanosť verejnosti, najmä rodičov, aby si mohli buď vybrať pre svoje deti školu, ktorá im viac vyhovuje alebo aby mohli vstúpiť do kvalifikovanej debaty s vedením školy, napríklad cez Radu školy.

Posilnenú výučbu angličtiny priniesla novela školského zákona, ktorá zaviedla angličtinu ako povinný cudzí jazyk od 1. septembra 2011. Anglický jazyk sa povinne učí od tretieho ročníka základnej školy. Novelou vyhlášky o základnej škole, ktorá nadobudla účinnosť 1. septembra 2011, získali základné školy viac slobody. Školy majú voľnosť pri tvorbe rozvrhu hodín, zaraďovaní žiakov so zdravotným postihnutím do tried či plánovaní výcvikov a exkurzií. Vyššia autonómnosť a nižšia administratívna záťaž pre školy by sa mala premietnuť do vyššej kvality vzdelávania.

Do škôl sa postupne dostáva viac digitálnych učebných materiálov. Postupne sú sprístupňované elektronické verzie niektorých učebníc. V decembri 2011 bolo sprístupnených už viacero učebníc zdigitalizovaných verzií pre základné a stredné školy prostredníctvom portálu eAktovka. Učebnice sú prístupné bezplatne a pre všetkých, ktorí sa na portáli zaregistrujú. Vznik digitálnych učebných materiálov zo strany škôl podporuje rezort školstva taktiež v rámci štrukturálnych fondov. V roku 2011 boli zabezpečené prvé elektronické verzie nových reformných učebníc pre slabozrakých a nevidiacich žiakov na CD nosiči.

S cieľom zvýšiť počty asistentov učiteľa pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia sa zákonne ustanovila povinnosť zriaďovateľovi školy, v ktorej sa vzdeláva viac ako 100 žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia použiť 50 % poskytnutých finančných prostriedkov pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia na mzdy pre asistenta učiteľa. Zriaďovatelia základných škôl a základných škôl pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami môžu použiť finančné prostriedky aj na zamestnanie asistenta učiteľa prostredníctvom dohody o vykonaní práce a dohody o pracovnej činnosti (nielen prostredníctvom zmluvy).

Štátny pedagogický ústav v priebehu roku 2011 vypracoval nové Rámcové učebné plány Štátneho vzdelávacieho programu v ktorých je zahrnutý i nultý ročník. Taktiež bola vypracovaná nová metodická príručka pre školy s nultými ročníkmi.

V rámci debyrokratizácie škôl sa začal proces registrácie používateľov do Rezortného informačného systému, ktorý výrazne zjednoduší a urýchli štatistické vykazovanie v rezorte školstva. Prepojenie školských informačných systémov s centrálnym rezortným informačným systémom nahradí tlačené reporty za regionálne a čiastočne aj vysoké školstvo, spočiatku však budú fungovať oba systémy paralelne. Pracovná skupina zameraná na debyrokratizáciu škôl taktiež pracovala na aktualizácii tlačív a na príprave návrhov na legislatívne zmeny s cieľom znížiť nadbytočnú administratívnu záťaž v školstve.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR priebežne pracuje na projektoch, ktoré budú použité na vypracovanie systému hodnotenia a sebahodnotenia práce škôl a školských zariadení. Samotné hodnotenie kvality škôl sa pripraví v súvislosti s výstupmi z uvedených projektov a pripravovaných projektov Metodicko-pedagogického centra, ktoré budú zamerané na prípravu zamestnancov rezortu školstva na úrovni škôl regionálneho školstva na meranie kvality škôl, školských zariadení a vzdelávania v týchto školách.

Návrh vecného zámeru novely zákona o odbornom vzdelávaní a príprave bol na prelome rokov 2011 a 2012 predmetom verejnej diskusie. Návrh vecného zámeru bol spracovaný na základe podnetov expertnej pracovnej skupiny „Odborné vzdelávanie a príprava“, podnetov dvanástich pracovných skupín Rady vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu, ako aj podnetov účastníkov odborných seminárov, konferencií, okrúhlych stolov a pracovných stretnutí venovaných problematike odborného vzdelávania a prípravy.

Vysokoškolské vzdelávanie a veda

Jedným z predpokladov na zvýšenie kvality škôl je znižovanie informačných nerovností. Od 29. februára 2012 má široká verejnosť, ale najmä uchádzači o štúdium na vysokej škole možnosť zistiť na portáli <http://vs.iedu.sk> informácie o vysokých školách a ich absolventoch. Nový portál poskytuje podrobné informácie o vysokých školách, akými sú nielen nezamestnanosť a platy absolventov, ale aj ročné školné a poplatky za prijímacie konanie, mobilita študentov, objem zahraničných grantov na jedného študenta či podiel študentov končiacich štúdium a ich názory na kvalitu vzdelávania. Údaje sú dostupné o dennej aj externej forme štúdia všetkých stupňov vysokoškolského vzdelávania, verejných, štátnych i súkromných vysokých škôl za viac akademických rokov.

Slovensko sa zapojilo do medzinárodného projektu „Hodnotenie výsledkov vysokoškolského štúdia (AHELO)“ v rámci OECD, ktorý zlepší informovanosť o kvalite VŠ. Doteraz neexistoval systém priameho hodnotenia kvality vzdelávacieho procesu na vysokých školách, ktorý by bol medzinárodne aplikovaný. Do projektu sa prihlásilo celkovo 19 slovenských vysokých škôl.

V rámci financovania vysokých škôl došlo pri rozpise dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2012 k viacerým zmenám. Zmenil sa spôsob rozpisu dotácie na štipendiá doktorandov, pričom účelovo sa pridelujú finančné prostriedky na štipendiá existujúcich doktorandov v dennej forme doktorandského štúdia, na nových doktorandov dostane vysoká škola neúčelové finančné prostriedky a je na jej rozhodnutí, či ich použije na štipendiá doktorandov alebo inak. Medzi kritériá výkonu vo výskume sa opätovne zaraďuje podiel vysokej školy na počte doktorandov v dennej forme doktorandského štúdia po dizertačnej skúške. V rámci dotácie na výskumnú, vývojovú alebo umeleckú činnosť sa v prípade domácich grantov v princípe zohľadňujú len bežné transfery a upravuje sa mechanizmus garantovaného minima.

Reforma financovania výskumu sa zadefinovala v júli 2011 v Aktualizácii dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015 (Stratégia Fénix). Jej cieľom je vytvorenie transparentného systému inštitucionálneho a grantového financovania výskumu a vývoja. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR prijalo a neustále prijíma viacero opatrení na zvýšenie efektívnosti a účinnosti riadenia Operačného programu Výskum a vývoj a Operačného programu Vzdelávanie, ktoré by sa mali prejavovať nielen v znížení administratívnej náročnosti prípravy a realizácie projektov, ale aj v urýchlení čerpania prostriedkov štrukturálnych fondov.

Celoživotné vzdelávanie

V októbri 2011 schválila vláda novú stratégiu celoživotného vzdelávania, ktorá identifikuje nasledovné prioritné oblasti: posilňovanie motivácie jednotlivca k celoživotnému vzdelávaniu, približovanie výstupov vzdelávania potrebám zamestnávateľov, rozvoj kariérnych poradenských služieb s dôrazom na dospelú populáciu, zvyšovanie úrovne kompetencií dôležitých pre profesijný a osobnostný rozvoj populácie. Na stratégiu nadviazal akčný plán s konkrétnymi úlohami, ktorý bol vypracovaný ku konca februára 2012.

(6) Zabezpečiť realizáciu plánovaných opatrení zameraných na efektívnejšie uplatňovanie pravidiel verejného obstarávania a vyššej efektívnosti a transparentnosti súdnictva.

Efektívnosť verejného obstarávania

Vláda SR zaviedla pravidlá pre transparentnejšie a hospodárnejšie nakladanie s verejným majetkom a s verejnými prostriedkami. Zmluvy organizácií verejnej správy a obcí, ako aj zmluvy týkajúce sa verejných prostriedkov, sú účinné až dňom nasledujúcim po dni ich zverejnenia na internete. Zaviedla sa povinnosť využívať elektronické aukcie v čo najväčšej možnej miere. Využívanie elektronických aukcií za posledný rok výrazne vzrástlo, keď sa v druhej polovici roka 2011 približne štvrtina všetkých tendrov realizovala prostredníctvom elektronických aukcií. Obstarávatelia nakúpili tovary a služby v roku 2011 až o 14 % lacnejšie ako plánovali.

Efektívnosť a transparentnosť súdnictva

Od januára 2012 sa povinne zverejňujú súdne rozhodnutia na internete. Základným cieľom zverejňovania súdnych rozhodnutí je stransparentnenie rozhodovania súdov, zjednocovanie judikatúry a širšia informovanosť odbornej a laickej verejnosti o súdnych rozhodnutiach. Zverejňované súdne rozhodnutia predstavujú rozsiahlu databázu informácií o spôsobe aplikácie právnych noriem súdmi. Budú slúžiť nielen na ďalšie vzdelávanie sudcov, či právnej a laickej verejnosti, ale aj na skvalitnenie procesu zjednocovania súdnej praxe.. Prakticky neobmedzený prístup k súdnym rozhodnutiam, osobitne k obsahu odôvodnení, vytvorí tlak na presvedčivejšie (kvalitnejšie) zdôvodňovanie záverov súdov a zároveň poskytne dostatok podkladových informácií pre prípadnú verejnú kontrolu bezprostrednej sudcovskej činnosti konkrétnych sudcov, resp. súdov ako takých.

Rozšírila sa dostupnosť služieb Centra právnej pomoci (CPP) pre väčšiu skupinu osôb v materiálnej núdzi, pričom sa pre skupiny obyvateľov s nie najnižšími príjmami zaviedla povinnosť čiastočne sa podieľať na financovaní poskytovanej právnej pomoci. Rozšírila sa vecná pôsobnosť CPP o oblasti obchodného práva, správneho súdnictva a v niektorých prípadoch aj na konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. Posilnila sa preventívna úloha Centra právnej pomoci pri predchádzaní eskalácie právnych sporov. Legislatívne sa zakotvila možnosť sprostredkovať riešenie sporu formou mediácie a poskytovanie usmernení i v oblasti súvisiaceho sociálneho a psychologického problému. Priestor na nové úlohy CPP sa vytvoril zavedením prioritného zastupovania oprávnenej osoby v konaní pred súdom advokátom, pričom sa zaviedla povinnosť poskytovať tieto služby všetkým advokátom.

Novelami zákona o sudcoch a prísediacich a zákona o súdoch sa zmenili legislatívne podmienky inštitucionálneho fungovania súdnictva v SR. Zmeny v oblastiach výberu sudcov ako aj predsedov súdov, zmeny v pridelení sudcu, v dočasnom pridelení sudcu a v preložení sudcu, zrušenie inštitútu justičných čakateľov, povinnosť zverejňovať zoznam blízkych osôb uchádzačov o funkciu sudcu a poskytovať zoznam blízkych osôb sudcami, zverejňovanie (najmä neprávoplatných) rozhodnutí súdov a úprava kompetencií Súdnej rady SR sú zákonné opatrenia, ktoré sú v súčasnosti podrobované testu ústavnosti v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.

NR SR schválila aj ďalšie novely tzv. sudcovských zákonov (účinnosť od 1. januára 2012). Obnovujú pravidelné hodnotenie sudcu každých päť rokov, zavádzajú mechanizmus opätovného hodnotenia sudcu (po dvoch rokoch) z dôvodu predchádzajúceho zistenia nedostatkov v práci sudcu a možnosť straty funkcie sudcu, ak sa preukáže, že sudca stratil odbornú spôsobilosť byť sudcom. Zavádza sa náhodný výber disciplinárneho senátu.

2.2 Reakcia na Euro Plus Pact

Členské štáty eurozóny sa dohodli na doplnkovom programe s ďalšími reformami (Pakt Euro Plus), ktorý vyjadruje ich hlbšiu vzájomnú prepojenosť. K paktu sa pridali niektoré krajiny, ktoré nie sú členmi eurozóny (Bulharsko, Dánsko, Litva, Lotyšsko, Poľsko a Rumunsko). Pakt sa zameriava na štyri oblasti: konkurencieschopnosť, zamestnanosť, udržateľnosť verejných financií a posilnenie finančnej stability. Lídri EÚ schválili pakt na jarnom zasadnutí Európskej rady v marci 2011. Všetci 23 signatári sú odhodlaní realizovať reformy, ktoré sú v ňom podrobne uvedené. Pakt je plne prepojený s novým rámcom hospodárskeho riadenia a záväzky v ňom prijaté sú súčasťou národných programov reforiem zúčastnených členských štátov.

Vláda SR sa v rámci európskej iniciatívy Euro Plus Pact zaviazala politickým záväzkom prijať viacero kľúčových opatrení (fiškálna konsolidácia, dôchodková a odvodová reforma, zákon o rozpočtovej zodpovednosti, zákonník práce, zníženie administratívnej záťaže podnikateľom, boj proti korupcii a zvýšenie transparentnosti). Neuvádžame zvlášť odpočet týchto záväzkov, keďže stav ich realizácie bol uvedený v predchádzajúcej časti.

2.3 Iné kľúčové opatrenia

Zefektívnenie súčasných a zavedenie nových nástrojov pomoci v hmotnej núdzi

Zaviedli sa opatrenia na zníženie administratívnej náročnosti v súvislosti s výplatou dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi, a to novelou zákona o pomoci v hmotnej núdzi s účinnou od 1. júla 2011, ktorá umožňuje úradom práce, sociálnych vecí a rodiny určiť si spôsob poskytovania dávky a príspevkov. Druhou novelou predmetného zákona s účinnosťou od 1. júla 2011 sa rozšírili možnosti pre získanie aktivačného príspevku u občana v hmotnej núdzi v prípade účasti na vykonávaní menších služieb pre samosprávny kraj, t.j. na regionálnej úrovni.

Podpora sociálne vylúčených spoločností

Fond sociálneho rozvoja implementuje národný projekt zameraný na terénnu sociálnu prácu v obciach, cieľom ktorého je podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom zvyšovania dostupnosti, kvality a efektivity služieb starostlivosti pre osoby ohrozené sociálnym vylúčením alebo vylúčené osoby so zameraním na zvyšovanie ich zamestnateľnosti.

V januári 2012 bola vládou SR prijatá Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020. Predložená stratégia je založená na potrebe prechodu od pasívnej starostlivosti štátnych a samosprávnych orgánov smerom k aktivizujúcej pomoci. Stratégia vlády SR je založená na snahe minimalizovať vplyv jednotlivých typov vylúčenia vo vzťahu k rómskym komunitám a rozvinúť politiku integrácie. Vzťahuje sa na oblasti vzdelávania, zamestnanosti, zdravotnej starostlivosti, bývania, prístupu k finančným službám, nediskriminácie a vnímania väčšinovou spoločnosťou.

Zabezpečenie dostupnosti a kvality sociálnych služieb

Prvým krokom v oblasti úpravy právnych vzťahov pri poskytovaní sociálnych služieb bola novela zákona o sociálnych službách, ktorá nadobudla účinnosť od marca 2011. Odstránil sa rozdiel medzi právnym postavením verejných a neverejných poskytovateľov sociálnej služby.

V januári 2012 NR SR schválila ďalšiu novelu zákona o sociálnych službách zameranú na úpravu právnych vzťahov v oblasti financovania sociálnych služieb. Vytvorili sa právne podmienky na spolufinancovanie vybraných druhov sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb účelovou dotáciou zo štátneho rozpočtu, určenou na rovnakom základe pre všetky právne formy poskytovateľov sociálnych služieb na lokálnej úrovni. Výrazným negatívom tohto riešenia je skutočnosť, že ide o nesytemové jednorazové riešenie výlučne pre rok 2012. Zároveň sa týka iba miestnych samospráv, hoci väčšia časť drahých pobytových sociálnych služieb leží na pleciach krajských samospráv. Zavádza sa väčšia spoluúčasť prijímateľov sociálnych služieb a ich rodín na úhrade nákladov za poskytované sociálne služby. Zároveň nová právna úprava zabezpečuje ochranu prijímateľov sociálnych služieb pred tzv. „nelegálnymi poskytovateľmi“, a to formou ukladania vysokej pokuty a zákazu činnosti.

V novembri 2011 schválila vláda SR návrh stratégie deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti. Cieľom stratégie je náhrada inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí v špecializovaných zariadeniach alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných podmienkach miestnych komunít. Ide o potrebu zabezpečenia sociálnych služieb, ktoré zabezpečujú jednotlivcovi nezávislý život, aktivitu a sociálnu participáciu.

Efektívnejšie zdravotníctvo

Realizované opatrenia v zdravotníctve sú zamerané na zlepšenie efektívnosti vynakladaných prostriedkov pri zachovaní dostupnosti zdravotnej starostlivosti, čo by malo viesť k lepšej zdravotnej starostlivosti a tak aj kvality života. V polovici roka 2011 prebehla optimalizácia siete poskytovateľov, keď Všeobecná zdravotná poisťovňa (VšZP) nezazmluvnila približne 15 % z celkového počtu oddelení v SR. Rozhodujúcu časť základnej lôžkovej zdravotnej starostlivosti budú pacienti aj naďalej dostávať vo svojom regióne. Čiastočné oddĺženie zdravotníctva z verejných zdrojov prebehlo splatením záväzkov po lehote splatnosti v hodnote približne 300 mil. eur.

Zlepšenie efektívnosti výdavkov na zdravotnú starostlivosť prinesie povinnosť uverejňovať na webovom sídle zmluvy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti na základe verejného zdravotného poistenia, ktoré zdravotná poisťovňa uzatvorila s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Bola zrušená koncová sieť nemocníc poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a zaviedli sa nové pravidlá pre tzv. čakacie listiny pre vybrané diagnózy. Vláda SR schválila koncepciu zabezpečenia a zavádzania DRG (Diagnosis-related group). Po jeho implementácii bude na základe toho každá nemocnica dostávať za rovnaký štandardný výkon pri rovnakej diagnóze rovnaký objem peňazí od zdravotnej poisťovne.

V súčasnosti prebieha proces zavádzania systému kompenzácie rizikovej štruktúry poistencov, ktorý bude zohľadňovať individuálne riziko pomocou ukazovateľov jeho zdravotného stavu. Kompenzácia rizika poistencov medzi poisťovňami sa rozšíri o diagnostické informácie získané na základe chronického užívania liekov (tzv. farmaceutických nákladových skupín (PCG)). Tým sa zmenší priestor na selekciu nízko nákladových poistencov poisťovňami a zvýši motivácia poskytovať aj chronickú alebo nákladnú starostlivosť.

Prijatím dvoch liekových zákonov prebehla lieková reforma. Významný vplyv na súkromné, resp. verejné výdavky, má najmä tzv. generická preskripcia (t. j. predpisovanie liekov podľa názvu liečiva) a sprísnenie referencovania cien liekov. Cena lieku na Slovensku dnes nemôže prekročiť úroveň druhej najnižšej ceny spomedzi krajín EÚ.

3 Plán reformných opatrení NPR SR

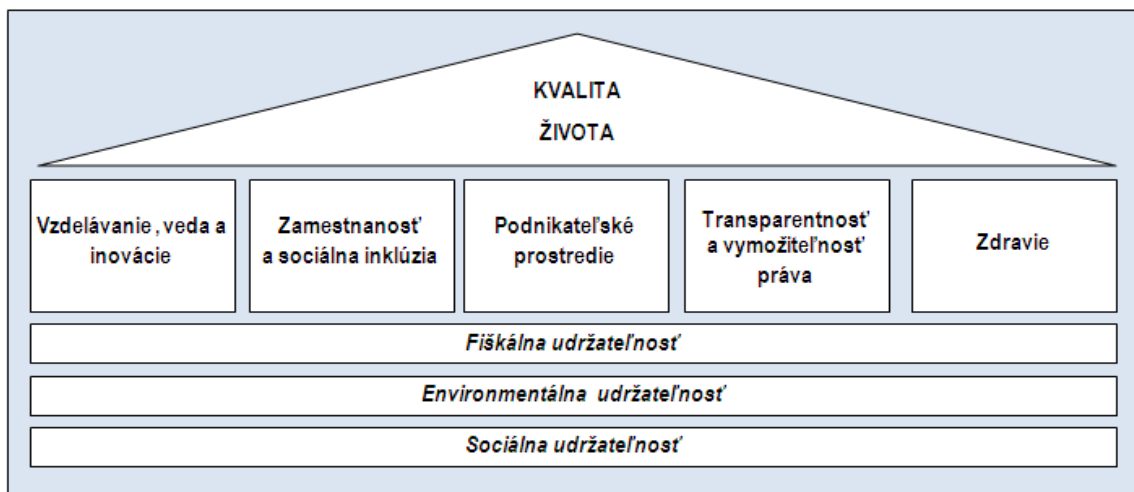
Nasledujúca kapitola uvádza zoznam opatrení, ktoré bude vláda realizovať v prioritných oblastiach. Prezentované opatrenia reagujú na päť hlavných priorít identifikovaných v rámci tzv. Ročného prieskumu rastu 2012:

- pokračovanie vo fiškálnej konsolidácii orientovanej na ekonomický rast,
- podpora ekonomického rastu a konkurencieschopnosti,
- riešenie nezamestnanosti a sociálnych dôsledkov krízy,
- modernizácia verejnej správy,
- obnovenie normálneho úverovania ekonomiky.

V rámci uvedených prioritných oblastí kladie vláda SR dôraz na politiky, ktoré sú na národnej úrovni kľúčové pre zvýšenie kvality života obyvateľstva, ako základného cieľa hospodárskej politiky SR. Identifikácia týchto národných priorít bola uskutočnená na základe dekompozície HDP. Dekompozícia HDP bola uskutočnená v dvoch krokoch. V prvom kroku bol HDP na obyvateľa rozdelený na tri základné zložky: (1) produktivitu práce, (2) trh práce a (3) demografiu. V druhom kroku boli dve z nich - produktivita práce a trh práce - rozčlenené na ďalšie zložky. Celkovo tak bol HDP na obyvateľa rozdelený na 10 komponentov. Na základe porovnania ich úrovne s vyspelými krajinami EÚ bolo identifikované, v ktorých faktoroch produkcie ekonomika najviac zaostáva a ktoré preto predstavujú najväčší potenciál pre budúci rast HDP na Slovensku.

Dekompozícia HDP priamo poukázala na potrebu zvýšiť celkovú produktivitu v ekonomike, zvýšiť zamestnanosť starších a znížiť nezamestnanosť. V malej podkapitalizovanej ekonomike je veľmi ťažké zvyšovať celkovú produktivitu faktorov bez zapojenia zahraničného kapitálu a know-how. V strednodobom horizonte je potrebné vytvoriť podmienky pre výraznejšiu tvorbu inovácií na Slovensku. Inovačný potenciál sa vytvára na jednej strane kvalitným vyšším vzdelaním, na druhej strane vhodným prostredím pre podnikanie. Rozklad HDP teda prostredníctvom nízkej produktivity práce nepriamo upozorňuje najmä na oblasti ako vzdelávanie, podnikateľské prostredie, inovácie a informačné technológie.

Prístup k zvýšeniu kvality života v SR

Pri identifikácii priorít boli zohľadnené aj ďalšie faktory, ktoré len nepriamo vplyvajú na rast HDP, ale prispievajú k lepšej kvalite života. Sú identifikované na základe výskumu v ekonómii blahobytu a subjektívnom vnímaní blahobytu. Ekonómia blahobytu má najviac praktických aplikácií vo vzdelaní a zdraví. Priorita kvalitného vzdelania teda vyplýva nielen z materiálnych indikátorov, ale aj z potreby rovnosti šancí. Pri subjektívnom vnímaní blahobytu si zasluhuje pozornosť predovšetkým potreba zvyšovať dôveru v ekonomike, zabezpečiť vymožiteľnosť súdnej ochrany práva a znižovať korupciu, ktorú zlepšuje efektívna a transparentná verejná správa. Subjektívne vnímanie blahobytu je úzko spojené aj so zdravím, zamestnanosťou alebo sociálnymi

vzťahmi. Kým v prvých dvoch oblastiach je úloha hospodárskej politiky zrejmá, v prípade rodiny má len limitovaný priestor.²

Budúcnosť politiky súdržnosti po roku 2013

V súvislosti s návrhmi legislatívnych predpisov EÚ politika súdržnosti EÚ po roku 2013 by mala byť zameraná na obmedzený okruh prioritných oblastí (pri zachovaní určitej miery flexibility v závislosti od špecifik členských štátov, resp. regiónov EÚ), do ktorých budú prostriedky koncentrované. Európska komisia navrhuje posilniť prístup strategického plánovania s cieľom maximalizovať vplyv politiky súdržnosti EÚ na dosahovanie európskych priorit prostredníctvom spoločného strategického rámca, na základe ktorého si členské štáty pripravujú svoje hlavné strategické dokumenty pre implementáciu politiky súdržnosti EÚ. Hlavnými riadiacimi nástrojmi budú operačné programy. V kontexte prípravy operačných programov na programové obdobie 2014 – 2020 sa vláda SR plne stotožňuje s prioritami stratégie Európa 2020 a s ohľadom na svoje národné špecifiká podporuje v budúcom programovom období tie, ktoré sú kľúčové pre rozvojový potenciál regiónov SR. Pre operačné programy boli na národnej úrovni stanovené nasledovné tematické oblasti podpory, ktoré budú tvoriť východiskovú základňu budúcich operačných programov na národnej úrovni, prípadne regionálnej úrovni:

- **Základná infraštruktúra**

Podpora budovania infraštruktúry a s ňou súvisiacich podporných služieb ako súčasť komplexného prístupu je jednou z podmienok efektívneho a účinného rozvoja regiónov. Územie SR vykazuje medzi hlavnými príčinami nerovnomerného rozvoja regiónov a vzniku regionálnych rozdielov práve nedostatočnú vybavenosť územia infraštruktúrou. Preto je snahou SR posilniť svoje postavenie v európskom konkurenčnom prostredí vďaka primerane vybudovanej technickej, dopravnej, zdravotnej a sociálnej infraštruktúre.

- **Ľudské zdroje, zamestnanosť a sociálna inklúzia**

Vzdelávanie a rozvoj ľudských zdrojov (zdravá a kvalifikovaná pracovná sila) sú predpokladom udržateľného rastu a konkurencieschopnosti. Prioritne sa SR bude snažiť dosiahnuť sociálnu súdržnosť v regiónoch založenú na rovnosti príležitostí a na znižovaní chudoby. Z dlhodobého hľadiska bude veľkým prínosom zosúladiť ponuku vzdelávania s potrebami trhu práce, z krátkodobého hľadiska je nevyhnutné riešiť rastúcu nezamestnanosť zvlášť v kategórii mladých nezamestnaných a dlhodobo nezamestnaných osôb opatreniami na získavanie a udržiavanie pracovných návykov s cieľom ich začlenenia na trh práce. Osobitnú pozornosť chce SR venovať sociálnej inklúzii, najmä sociálne vylúčených spoločenských skupín.

- **Veda, výskum a inovácie s dôrazom na zelený rast**

Podporou vedy, výskumu, inovácií a kreatívneho priemyslu sa zároveň pomáha regiónom Slovenska na ceste k zvyšovaniu národnej prosperity, udržateľnému rastu a posilneniu konkurencieschopnosti regiónov a SR. Zintenzívnenie inovačných procesov, vrátane inovácií v službách a väčšie využívanie nielen nových informačných a komunikačných technológií, ale nových technológií vôbec, povedie k naplneniu národného cieľa – smerovanie Slovenska k vedomostnej ekonomike a spoločnosti. Dôraz bude SR klásť na zelený rast s cieľom využívať čistejšie zdroje rastu a rozvíjať zelený priemysel, služby, technológie a pracovné miesta, vrátane podpory prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch.

Uvedené tematické oblasti budú v podmienkach SR predstavovať jednotlivé operačné programy viacfondového charakteru s možnosťou vytvorenia osobitných prioritných osí pre EFRR, ESF a KF EÚ. S cieľom zabezpečenia účinnejšej implementácie politiky súdržnosti EÚ bude SR uplatňovať vyššiu flexibilitu v oblasti podpory rôznych kategórií regiónov, ako aj pri financovaní operácií oprávnených na podporu z iného fondu a mimo oprávneného územia operačného programu. Z pohľadu formy financovania sa bude v budúcom programovom období využívať

² Detailná analýza bola súčasťou Národného programu reforiem SR 2010 (schválený vládou SR uznesením č. 806 z 17. novembra 2010).

forma nenávratného finančného príspevku a vo väčšej miere, v porovnaní so súčasnosťou, forma návratnej pomoci. Nenávratný finančný príspevok sa bude používať predovšetkým tam, kde sa vytvára verejný statok a tam, kde z dôvodu vzniku negatívnych externalít a neschopnosti internalizovať celý zisk dochádza k zlyhaniam trhu. Verejné zdroje podporia takéto aktivity tak, aby sa ich úroveň priblížila spoločenskému optimu. Naopak, podniky a ich investori hlavnými nositeľmi rizika v hospodárstve, za ktoré sú odmenení ekonomickými ziskami. Preto by mala byť podpora komerčných projektov, rizikových projektov a projektov, ktoré by boli ekonomicky ziskové aj bez zásahu štátu, prednostne zabezpečená formou návratnej pomoci. Zároveň sa tak minimalizuje negatívne ovplyvňovanie hospodárskej súťaže a deformácia podnikateľského prostredia.

S cieľom presnejšej identifikácie pridanej hodnoty politiky súdržnosti v jednotlivých regiónoch SR by mali byť jej monitorovacie a hodnotiace systémy, vrátane merateľných ukazovateľov, orientované na výsledok. Vzhľadom na to je potrebné posilniť aj strategický a integrovaný prístup politiky súdržnosti prostredníctvom jednotlivých strategických dokumentov SR s dôrazom na využívanie vnútorného potenciálu jej regiónov. Z návrhu nariadení EÚ vyplýva potreba sústredenia finančných zdrojov do územia za účelom využitia jeho rozvojového potenciálu a zapojenia kľúčových aktérov, t. j. verejných a súkromných subjektov do procesov miestneho rozvoja. Na základe doterajších výsledkov analýz existujú v SR veľké disparity nielen medzi jednotlivými regiónmi, ale predovšetkým vo vnútri regiónu (vnútroregionálne rozdiely). Podpora z fondov spoločného strategického rámca na miestnej úrovni prostredníctvom prístupu LEADER sa javí ako vhodný nástroj pre riešenie tohto problému.

3.1 Pokračovanie vo fiškálnej konsolidácii orientovanej na ekonomický rast

Rozpočet verejnej správy na roky 2012 - 2014 predpokladá zníženie deficitu v roku 2012 na úroveň 4,6 % HDP. Ako je uvedené v časti 2.1., s cieľom ochrániť výdavky podporujúce ekonomický rast sú v rozpočte na rok 2012 zreteľné dve priority. Prvou je dopravná infraštruktúra, kde výdavky do cestnej a železničnej dopravy vzrastú z necelých 1,3 mld. eur v roku 2009 a v roku 2010 na približne 2 mld. eur v roku 2012. Druhou prioritou je vzdelávanie, keď objem zdrojov v regionálnom školstve na jedného žiaka rastie oproti minulému roku o 5,0 % a vo vysokom školstve o 4,7 % na jedného študenta. Vláda SR považuje za dôležité, aby aj v nasledujúcich rokoch boli dlhodobou a politickou prioritou výdavkovou oblasťou produktívne oblasti ako sú vzdelávanie, či dopravná infraštruktúra.

V nasledujúcich rokoch bude vláda SR pokračovať v konsolidácii verejných financií a v roku 2013 zníži deficit pod 3 % HDP v súlade s odporúčaniami Európskej rady. Vláda SR, v čo najrýchlejšom čase po svojom nástupe do funkcie, pripraví úsporné opatrenia približne vo výške 1,2 mld. eur. Keby nebola nutnosť znížiť deficit pod 3 % HDP, dôvera finančných trhov by sa pravdepodobne dala získať aj pomalším tempom krátkodobej konsolidácie výmenou za výrazný krok pre dosiahnutie dlhodobej udržateľnosti verejných financií (dôchodková alebo zdravotná reforma). Inak povedané, väčšia rozpočtová zodpovednosť by sa dosiahla nie na úkor krátkodobého rastového potenciálu, ale pomocou štrukturálnych opatrení. Vláda tiež prijme opatrenia na zníženie daňových únikov a efektívny výber daní.

Súčasná výška verejných príjmov a nemožnosť uskutočniť veľké štrukturálne zmeny na strane výdavkov v krátkodobom horizonte indikujú, že bude potrebné pristúpiť k zvyšovaniu verejných príjmov. Dôraz sa bude klásť na dane, ktoré čo najmenej znižujú disponibilné príjmy nízkopríjmových občanov, ekonomickú aktivitu, alebo sú relatívne nízke oproti iným krajinám. Zvýši sa progresivita daňového systému. Zváži sa zvýšenie výberu z majetkových daní a zohľadnia sa pri tom najmä faktory ako luxus či ekologická škodlivosť. Vláda podnikne kroky smerom k zlepšeniu výberu daní, napr. formou zamedzenia daňových únikov či zlepšením výberu DPH. Je možnosť zvýšiť zdanenie pri spotrebných daniach, kde stále existuje priestor v prípade alkoholu. Vláda SR podnikne kroky na odstránenie deformácií daňovo-odvodového systému. S cieľom zvýšiť verejné príjmy sa prehodnotí aktuálne nastavenie bankového odvodu. Taktiež sa na strane príjmov zvýši zdanenie hazardu a efektívnejším hospodárením štátnych podnikov sa zvýšia ich dividendy plynúce do štátneho rozpočtu. K zvyšovaniu daní dôjde len v nevyhnutnej miere, tak aby konsolidácia čo najviac podporovala ekonomický rast.

Na strane výdavkov nie je ľahké v krátkom časovom horizonte uskutočniť systémové alebo štrukturálne opatrenia. Dôsledne sa zväžia potreby v oblasti kapitálových výdavkov v kontexte možností využívania fondov

EÚ. Vláda SR bude ekonomicky a najmä cenovo efektívnejšie a transparentnejšie zabezpečovať investície a nákup tovarov a služieb z verejných zdrojov. Vláda SR môže obmedziť vyplácanie niektorých dávok a príspevkov pre nadpriemerne zarábajúce rodiny. Podniknú sa kroky na zabezpečenie finančnej a sociálnej udržateľnosti dôchodkového systému ako celku, teda jeho všetkých troch pilierov. Ďalšie úspory vláda SR predpokladá po reforme a audite štátnej a verejnej správy s cieľom znížovania výdavkov a zvyšovania kvality a dostupnosti jej služieb, napr. prostredníctvom centralizácie obstarávania či zriadenia štátnej realitnej agentúry.

V období po roku 2013 je cieľom pokračovať v konsolidácii tak, aby došlo k poklesu podielu hrubého dlhu verejnej správy na HDP o 0,5 % HDP a aby sa v strednodobom horizonte dosiahol vyrovnaný rozpočet. Dosiahnutie vyrovnaného rozpočtu je nevyhnutné z hľadiska dlhodobej udržateľnosti verejných financií, ktorá predstavuje základný cieľ fiškálnej politiky Slovenska.

Vláda SR uskutoční reformu penzijného systému, ktorý je dlhodobo neudržateľný a preto bude potrebné zmeniť jeho parametre. S cieľom stabilizácie finančných tokov v dlhodobom horizonte vláda SR zavedie väzbu medzi demografiou a parametrami dôchodkového systému pri súčasnom postupnom zvýšení miery solidarity v dôchodkovom systéme. Vláda sa tiež zameria na opatrenia, ktoré zaisťujú inteligentný, udržateľný a začleňujúci rast. Tieto budú definované aj v rámci prípravy nasledujúceho obdobia politiky súdržnosti.

3.2 Podpora rastu a konkurencieschopnosti

Zdravý a udržateľný hospodársky rast a zlepšenie konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky možno dosiahnuť najmä zdravým podnikateľskom prostredím, inováciami, kvalifikovanou pracovnou silou. Okrem fiškálnej je nevyhnutné dbať aj na environmentálnu a sociálnu udržateľnosť.

3.2.1 Kvalitný ľudský kapitál

Kvalitný ľudský kapitál zvyšuje produktivitu hospodárstva a je nevyhnutným predpokladom pre dlhodobý ekonomický rast. Vzdelanie prináša aj individuálny a spoločenský prospech v podobe lepšej kvality života a zdravia. Vláda SR sa s cieľom skvalitniť ľudský kapitál zameria najmä na regionálne školstvo, vysoké školstvo a vedu a na oblasť ďalšieho vzdelávania.

3.2.1.1 Regionálne školstvo

Vláda SR udrží mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky do 6 % a zlepší kvalitu základného vzdelávania, najmä zvýšením úrovne vedomostí a zručností žiakov na priemerný počet bodov 505 v prieskume OECD – PISA 2018.

Slovenský vzdelávací systém prehľbuje pôvodné nerovnosti žiakov skorou selekciou detí do vzdelávacích prúdov rôznej kvality a prispieva k autoreprodukcii vzdelávania, tzn. že deti kopírujú dosiahnutú úroveň vzdelania rodičov. V takomto školskom systéme majú deti zo sociálne slabších skupín, obzvlášť zo sociálne vylúčených spoločenských skupín, nízku šancu získať vzdelanie, lebo sú znevýhodnené kvôli svojej kultúrnej a jazykovej odlišnosti, umocnenej zlou socioekonomickou situáciou. Vláda SR preto metodicky posilní výučbu v rámci systému nultých ročníkov základných škôl pre šesťročných detí nedosahujúce školskú spôsobilosť. Po absolvovaní nultého ročníka budú žiakom naďalej poskytované podporné jazykové programy slovenčiny. Zváži sa príprava pilotného projektu vzdelávania rómskej národnostnej menšiny v materinskom jazyku. Vláda SR taktiež zrovnoprávni financovanie pre druhý stupeň ZŠ a prvé štyri ročníky osemročných gymnázií.

Vláda SR bude pokračovať v zavádzaní systému interného aj externého hodnotenia kvality škôl, ktorý bude zameraný na zlepšenie kvality výchovy a vzdelávania a ich riadenia, umožní regionálne aj celoslovenské porovnávanie pridanej hodnoty vzdelávania v jednotlivých školách a verejnosti poskytne dôveryhodné a zrozumiteľné informácie o kvalite jednotlivých škôl. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR bude

v najbližších rokoch realizovať spustený program rozširovania skúseností najlepších učiteľov, ktorého cieľom je podpora najlepšej praxe.

V rámci systému normatívneho financovania sa vytvorí legislatívny priestor na nákup učebníc priamo školami. V kompetencii vlády zostane právomoc posúdiť a potvrdiť súlad obsahu učebníc so štátnymi vzdelávacími programami a zavedenie Národného registra učebníc. Prioritou v roku 2012 bude aj zabezpečenie ďalších licencií na sprístupnenie digitálnych rozmnoženín nových reformných učebníc a tiež zabezpečenie elektronických verzií ďalších nových reformných učebníc pre slabozrakých a nevidiacich žiakov.

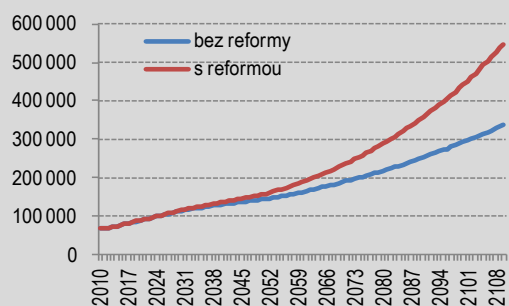
Vláda SR zabezpečí užšie prepojenie odborných škôl s praxou. Najmä upraví kompetencie jednotlivých subjektov zapojených do odborného vzdelávania a prípravy pre trh práce. Zlepší sa zapojenie zamestnávateľov a zamestnávateľských zväzov do systému odborného vzdelávania a prípravy. Hlavným cieľom je, aby sa odborná prax vo väčšej miere vykonávala priamo v podnikoch. Vláda bude podporovať využívanie moderných technológií inovačným spôsobom, s cieľom zvýšiť efektívnosť poskytovaných vzdelávacích služieb a s ohľadom na trendy vo vyspelých krajinách.

Z hľadiska fungovania regionálneho školstva ako celku je čoraz dôležitejšou úlohou zabezpečenie adekvátneho financovania. Úroveň financovania priamo ovplyvňuje aj kvalitu ľudských zdrojov, ktorá je rozhodujúcim prvkom kvalitného fungovania celého regionálneho školstva. Vláda SR doladí aj normatívny systém financovania, ktorý splnil svoju racionalizačnú úlohu, ale viedol aj k javom negatívne ovplyvňujúcim kvalitu a štruktúru škôl. V spolupráci so zriaďovateľmi sa podporí optimalizácia siete škôl a školských zariadení vrátane zavedenia školských autobusov. Taktiež sa prehodnotí počet učiteľov v regionálnom školstve, ktorý bude reagovať na vývoj demografie.

BOX – Vplyv zlepšenia v prieskume PISA na HDP

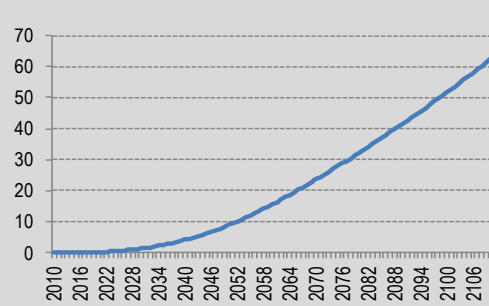
Štúdie zamerané na ekonomické modelovanie vplyvu kognitívnych zručností na ekonomický rast hovoria, že aj malé zlepšenie v zručnostiach pracovnej sily môže mať výrazný vplyv na budúcu prosperitu. Vláda SR si dala v Národnom programe reforiem (NPR) SR za cieľ zlepšiť výsledky slovenských žiakov zo súčasných 488 bodov na 505 bodov do roku 2018. S využitím upraveného modelu OECD sme vypočítali, že naplnenie cieľa vlády pri kvalite základného vzdelávania (t.j. lepšenie zo 488 na 505 bodov v prieskume PISA do roku 2018 a lineárne pokračovanie v tomto zlepšovaní až do roku 2030 na 528 bodov) by nám kumulatívne do roku 2090 prinieslo v súčasnom vyjadrení až 345 miliárd eur na vyššom HDP (ide o súčasnú hodnotu všetkých budúcich príspevkov reformy k HDP počas života generácie narodenej v roku 2010).

Projekcia reálneho HDP (EUR)

Zdroj: OECD, IFP

Príspevok reformy k HDP (%)

Zdroj: OECD, IFP

Prínosy uvedenej reformy by sa v čase prejavovali postupne. Prvých dvadsať rokov by podľa modelu trvala samotná implementácia reformy spolu s časom, kedy sa pozitívne prejaví na výsledkoch žiakov. Počas týchto rokov je preto vplyv reformy na ekonomický rast minimálny. Pozitívny vplyv začína narastať, keď na trh práce postupne vstupujú prví absolventi, ktorí získali vďaka reforme vyššie zručnosti. Následne sa vplyv ešte zvyšuje, lebo určitý čas trvá, kým sa v ekonomike plnohodnotne prejaví nové zručnosti zamestnancov prostredníctvom vývoja a využitia nových technológií. Reformný scenár z NPR by znamenal, že v roku 2030 by sme mali HDP vyššie o 1,3 %, v roku 2050 už o viac ako 9 % a v roku 2090 až o takmer 42 % v porovnaní so scenárom bez reformy.

Viac informácií: [Komentár IFP: Kvalitnejšie základné vzdelávanie môže zvýšiť HDP v roku 2050 až o 9 %](#)

3.2.1.2 Vysoké školstvo a veda

Vláda SR zvýši podiel obyvateľov vo veku 30 – 34 rokov s ukončeným vysokoškolským alebo rovnocenným vzdelaním, na minimálne 40 % v roku 2020. Zlepší kvalitu vedy a vysokoškolského výskumu, najmä vyššími celkovými výdavkami na výskum a vývoj do roku 2020 na 1 % HDP a dosiahnutím počtu citácií na jedného výskumníka na minimálne 70 % priemeru EÚ.

Zabezpečenie kvality

V rámci vysokoškolského vzdelávania vláda SR uskutoční najmä reformu akreditácie vysokých škôl a zvýši kvalitu akademických špičiek. Garantovanie štúdia už nebude viazané na jednu osobu, ale na kolektív vysokoškolských učiteľov spĺňajúcich stanovené kritériá. Cieľom je stabilizácia situácie a zabránenie stavu, kedy sa vypadnutím jedného človeka (garanta) môžu znefunkčniť kvalitné študijné programy. Zároveň to zvýši objektivnosť, ako aj náročnosť akreditácie, keďže nebude stačiť „kúpiť“ jedného profesora.

Akreditácia študijného programu (v súčasnosti ich je takmer 8000) sa zmení na akreditáciu študijného odboru (v súčasnosti 364), vďaka čomu bude môcť vysoká škola pružne otvárať nové študijné programy v rámci akreditovaného študijného odboru. Súčasne to bude znamenať výrazné zníženie informačnej nerovnosti a prehĺbenie konkurencie. Pre akreditáciu bude rozhodujúce, aby členovia garantujúceho tímu boli z vedeckého hľadiska medzinárodne rešpektovanými osobnosťami. Bude sa skúmať cez porovnanie (benchmarkovanie) publikačných a citačných kritérií s medzinárodnými štandardmi v danom odbore.

Na získanie vedecko-pedagogických titulov profesor a docent bude potrebné splniť náročnejšie, najmä publikačné kritériá, odvíjajúce sa od medzinárodného štandardu v danom odbore. Zároveň sa vytvoria mechanizmy, aby excelentní akademici spĺňajúci tieto kritériá mohli s čo najmenšími prekážkami obsadiť funkčné miesta profesorov alebo docentov. „Odpojením“ priameho napojenia akreditácie na tituly sa stratí motivácia vyrábať umelo profesorov a docentov len pre účely akreditácie, čo nepriamo posilní ich kvalitu. Akreditačná komisia bude výraznejšie motivovaná, aby skúmala reálny výkon a kvalitu garantujúceho tímu namiesto ich titulov.

Zmení sa charakter a v nadväznosti na to sa predĺži dĺžka externého štúdia. Vláda SR zároveň predloží na verejnú diskusiu návrh, aby štandardné externé bakalárske štúdium trvalo 4 roky a magisterské 3 roky. Primerane dĺžke štúdia sa upraví strop pre poplatky tak, aby celkový strop za celé štúdium zostal rovnaký. Samotné predĺženie dĺžky štúdia bez zmeny pedagogického procesu by výsledky neprineslo. Preto vláda SR sprísni pravidlá pre posudzovanie externého štúdia zamerané na to, do akej miery vysoké školy zabezpečujú primeraný objem kontaktnej výučby, respektíve na jej nahradenie kvalitnými formami elektronického vyučovania.

Financovanie

Časť inštitucionálneho financovania vysokých škôl určená na financovanie výskumu bude rozdeľovaná prevažne na základe medzinárodne uznaných výsledkov, ktoré vo väčšine odborov predstavujú publikácie a citácie v medzinárodne uznávaných časopisoch a vedecké monografie v renomovaných zahraničných vydavateľstvách. Financovanie vzdelávania bude upravené tak, aby nemotivovalo vysoké školy k udržiavaniu nekvalitných študentov. V rámci reformy financovania výskumu budú mať nárok na štátny príspevok všetky kvalitné výskumné inštitúcie bez ohľadu na ich právnu formu. To bude v prípade súkromných vysokých škôl znamenať, že rovnako ako dnes verejné vysoké školy dostanú príspevok odvodený od výsledku hodnotenia výskumu. Vláda SR bude analyzovať otázku zrovnoprávnenia financovania vzdelávania na verejných a súkromných vysokých školách.

Bude sa pokračovať v reforme systému inštitucionálneho a grantového financovania výskumu. O prostriedky na výskum sa budú uchádzať všetky inštitúcie, teda verejné aj súkromné vysoké školy, Slovenská akadémia vied a verejné aj súkromné výskumné organizácie v súlade s princípmi štátnej pomoci. Zvýši sa podiel projektového financovania. Inštitucionálne financovanie bude založené na princípe kombinácii krátkodobého

a dlhodobého financovania, kedy bude úspešným inštitúciám na základe predchádzajúcich preukázateľných výsledkov pridelený určený objem prostriedkov na aktuálne a na dlhšie obdobie. V nadchádzajúcom období bude nutná aj investícia do vedeckej infraštruktúry, na čo by mali byť použité aj prostriedky zo ŠF EÚ. Aby sme motivovali návrat a zabránili odlivu najlepších mladých slovenských výskumníkov, vznikne nová schéma na podporu mladých slovenských vedcov. Systém bude motivovať k zvyšovaniu spolupráce pracovísk v rámci vysokých škôl a iných výskumných inštitúcií. Nový systém založený na súťažnom princípe zabezpečí koncentráciu prostriedkov do náročných kvalitných projektov a povinné zapojenie kvalitných zahraničných hodnotiteľov do rozhodovania o nich. Zároveň vláda SR vytvorí podmienky na zvýšenie súkromného financovania výskumu.

Zefektívnenie čerpania eurofondov bude vláda SR realizovať predovšetkým prostredníctvom znižovania administratívneho zaťaženia školských a vedeckých pracovníkov. Ďalej sa zjednoduší a zefektívni komplikovaný a prebyrokratizovaný proces riadenia eurofondov v oblasti vzdelávania, výskumu a vývoja, ktorý je príčinou nízkej miery transparentnosti a zmysluplnosti čerpaných prostriedkov, ako aj veľmi slabého čerpania. Výsledkom bude obmedzenie priestoru pre korupciu a zvýšenie objemu reálne tečúcich zdrojov do vedy a vzdelávania.

3.2.1.3 Ďalšie vzdelávanie

Vláda SR bude rozvíjať princíp celoživotného vzdelávania s dôrazom na prepojenie jeho jednotlivých subsystémov – formálneho vzdelávania a ďalšieho vzdelávania – neformálneho a informálneho učenia sa. Osobitná pozornosť bude venovaná systému kariérového poradenstva ako podporného systému pre celoživotné vzdelávanie a budovaniu Národného kvalifikačného rámca pre transparentné uznávanie kvalifikácií na európskom trhu práce a pre posilnenie mobility pracovnej sily.

Pre zvýšenie dostupnosti a orientácie v oblasti ďalšieho vzdelávania pre dospelú populáciu vláda SR rozšíri Informačný systém ďalšieho vzdelávania, ktorý bude poskytovať občanovi lepší prístup k informáciám o možnostiach jeho permanentného vzdelávania sa. Posilnenie kvality vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania prostredníctvom akreditačného procesu prinesie vyššiu kvalitu a relevantnosť vzdelávania pre potreby trhu práce a pre rozvoj osobných záujmov jednotlivca. Ďalej budú vypracované kvalifikačné a hodnotiace štandardy Národnej sústavy kvalifikácií, v nadväznosti na Národnú sústavu povolání a Národný kvalifikačný rámec, pre účely zabezpečenia kvality a relevantnosti programov ďalšieho vzdelávania. Výsledkom bude pružná reakcia na potrebu meniacich sa zručností pre nové aj existujúce pracovné pozície.

Vláda SR systematicky rozvinie sieť oprávnených inštitúcií pre overovanie odbornej spôsobilosti pre potreby uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania. Cieľom je uľahčiť prístup k nadobudnutiu novej kvalifikácie na základe predošlej praxe alebo nadobudnutých vedomostí, zručností a spôsobilostí získaných vo vzdelávacích programoch ďalšieho vzdelávania.

V oblasti kariérového poradenstva je cieľom vlády SR posilniť a systematicky rozvíjať kvalitu prípravy kariérových poradcov a poskytovanej poradenskej služby. Budú vytvorené nové vzdelávacie programy pre zabezpečenie odbornej prípravy poradcov v súlade s aktuálnymi potrebami zručností a spôsobilostí v tejto oblasti. Štandard kvality poradenskej služby bude nastavený pre súčasné potreby dospeléj populácie a implementovaný v existujúcich poradenských centrách.

Vláda SR zvýši čerpanie štrukturálnych fondov pre oblasť rozvoja ďalšieho vzdelávania návrhom udržateľného finančného nástroja na podporu účasti dospelých na celoživotnom vzdelávaní. Rešpektujúc pritom možnosti disponibilných verejných zdrojov a potrebu zvyšovania kvalifikácie ľudí s nižším vzdelaním.

3.2.2 Inovácie

Vláda SR zvýši inovačný potenciál hospodárstva tak, aby sa zvýšil podiel high-tech exportu na 14 % do roku 2020.

Vláda Slovenskej republiky schválila v roku 2011 plán reforiem inovačného prostredia. Vzhľadom na zhoršujúcu sa relatívnu aj absolútnu situáciu inovačného prostredia je potrebné v nasledujúcich troch rokoch realizovať opatrenia tohto plánu ako aj ďalšie kroky smerujúce k posilneniu inovačnej kapacity. Harmonizovaná implementácia týchto oblastí je nutnou podmienkou k dobehnutiu ostatných členských štátov v dlhodobom raste, produktivite a životnej úrovni.

Financovanie

Grantový a podporný systém prejde komplexnou zmenou, ktorá vytvorí nástroje na systematickú podporu každej fázy vedeckého bádania (základný výskum, aplikovaný výskum, experimentálny vývoj v rámci univerzít aj firiem). Vytvoria sa jasné, predvídateľné a rovnoprávne podmienky financovania aplikovaného výskumu a vývoja vo verejných organizáciách, vrátane SAV, aj súkromných firmách. Model financovania verejných výskumných inštitúcií sa prehodnotí s dôrazom na zvýšenie motivácie týchto organizácií zlepšovať spoluprácu so súkromným sektorom a priťahovať najkvalitnejších výskumníkov.

Efektívne využívanie Štrukturálnych fondov EÚ (ŠF EÚ) na financovanie inovácií nie je možné bez ich radikálnej debyrokratizácie, minimálne na úrovni operačných programov Výskum a vývoj a Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. SR aktívne vstúpi do procesu evaluácie tohto programovacieho obdobia a prípravy ďalšieho tak, aby administrácia štrukturálnych fondov nebola neprimeranou záťažou pre vedecké tímy čerpajúce európsku podporu. Prostriedky štrukturálnych fondov EÚ budú použité aj na budovanie výskumnej infraštruktúry.

Spolupráca súkromného a verejného sektora

Na podporu efektívneho prenosu vedomostí a vedeckých objavov z verejných inštitúcií do súkromného sektora univerzity a SAV sa vytvoria pracoviská, ktoré administratívne zabezpečia kontakt s firmami a výmenu informácií. Zároveň sa vytvoria podmienky, ktoré umožnia lepšiu finančnú, organizačnú aj ľudsko-kapitálovú spoluprácu súkromného sektora a verejných výskumných organizácií cez partnerstvá, joint ventures a dlhodobé kontrakty.

Prehodnotia sa pravidlá a postupy ochrany duševného vlastníctva s dôrazom na ich efektivitu a predvídateľnosť. Legislatíva sa upraví tak, aby zjednodušila a jednoznačne upravila ochranu duševného vlastníctva v prostredí akademických inštitúcií a verejných inštitúcií výskumu a vývoja. Predovšetkým by sa takýmto organizáciám malo umožniť vlastníť a licencovať patenty a úžitkové vzory, vkladať ich do samostatných právnych subjektov, v ktorých majú majetkovú účasť, a neobmedzene z nich tvoriť zisk.

Ľudské zdroje

Vznikne nástroj na podporu mladých slovenských výskumníkov a na priťahnutie špičkových (slovenských) vedcov pôsobiacich v zahraničí na Slovensko. Je potrebné zvýšiť záujem ľudí inovatívne podnikateľ. Jedným z nástrojov ako takúto mentalitu podporovať je systematické zakomponovanie výučby podnikania (vrátane výučby smerujúcej k daňovej disciplíne) do kurikula základných, stredných a vysokých škôl.

Podpora inovatívneho podnikania

Zlepší sa prostredie pre vznik nových inovatívnych start-up a spin-off prostredníctvom administratívnej podpory transferov technológií z verejných inštitúcií vedy a výskumu a prepojením VŠ, SAV a technologických inkubátorov. Takéto inkubátory zapojené do medzinárodných sietí vzniknú pri vybraných verejných inštitúciách vedy a výskumu a klastroch firiem a informačne, administratívne a vybavením podporia začínajúce inovatívne

podniky a vývoj v priemysle. Zjednodušením administratívy (stavebné povolenia, územné plánovanie) sa tiež podporí vznik a fungovanie high-tech klastrov. Cez medzinárodne úspešný a v mnohých krajinách implementovaný program podpory malých firiem (v USA nazývaného program SBIR) sa umožní experimentálny vývoj a realizácia inovatívnych riešení. Tento program poskytne začínajúcim podnikom granty pre vytvorenie štúdie uskutočniteľnosti („proof of concept“) a nízkoúročené finančné prostriedky na vývoj prototypu.

Koordinácia štátnej politiky

Keďže oblasť inovačnej kapacity organizačne spadá pod viacero rezortov, z hľadiska efektívneho využívania prostriedkov je nevyhnutné, aby existovala koordinácia agendy a politik na nadrezortnej úrovni. V nastávajúcim období bude túto úlohu plniť Rada vlády SR pre vedu, techniku a inovácie, okrem toho funguje exekutívna medzirezortná skupina, ktorá koordinuje a aktívne napomáha kvalitnej implementácii jednotlivých stratégií na každodennej, operatívnej úrovni.

3.2.3 Podnikateľské prostredie

Vláda SR zlepší podnikateľské prostredie tak, aby sa Slovensko do roku 2020 umiestnilo v prvej pätnástke rebríčka Svetovej banky Doing Business a zlepšilo v Indexe regulácie trhu produktov OECD na 1,2 bodu.

Hlavné opatrenia na zlepšenie kvality podnikateľského prostredia budú zamerané na znižovanie administratívneho zaťaženia, ďalšie posilnenie transparentnosti ako aj podporu budovania a modernizácie dopravnej infraštruktúry.

3.2.3.1 Administratívne zaťaženie a regulácia

Do konca roka 2012 budú prijaté ďalšie opatrenia zamerané na minimalizáciu bariér vstupu do podnikania, stabilizáciu právneho prostredia, rozšírenia služieb e-Governmentu a zníženia regulačného zaťaženia vo všetkých fázach podnikania. Zníži sa administratívna náročnosť povoľovacích konaní podľa novej diferenciacie stavieb vo väzbe na nové povoľovacie postupy a bude tiež možné vydať povolenie v zrýchlenom konaní (za poplatok). Proces registrácie majetku sa zlacní a zrýchli znížením počtu úkonov. Prehodnotenie súčasnej metodiky hodnotenia vplyvov už existujúcej ale aj novej legislatívy na podnikateľské prostredie a dobudovanie analytických kapacít vrátane konkrétnych návrhov zlepší kvalitu predkladaných návrhov. Rovnako sa upustí od povinnosti predkladania informácií, ktorými už štát disponuje (napr. výpis z obchodného registra).

Vo viacerých odvetviach, ktoré boli tradične monopolné, sa v poslednom období začína objavovať konkurencia. Výraznejší nástup konkurencie bude pomáhať zvyšovať kvalitu služieb a tlačiť na znižovanie cien v porovnaní s cenami monopolných subjektov. Ide napríklad o dodávku plynu, elektriny, telekomunikačných služieb, vrátane internetu a káblovej televízie, ale aj železničnej dopravy alebo poštových služieb.

Úpravou legislatívy sa znížia bariéry pre vstup nových subjektov na tieto trhy. A naopak, tam kde sa konkurenčné prostredie nedokáže vytvoriť, bude vláda SR presadzovať silnú a kvalitnú reguláciu zo strany štátu. Tá by mala zamedziť monopolným podnikom zneužívať svoje dominantné postavenie na danom trhu na úkor ostatných podnikateľov a spotrebiteľov.

Slobodné povolania³ sú v súčasnosti prísne regulované, čo výrazne deformuje konkurenciu medzi poskytovateľmi týchto služieb. Predovšetkým v oblasti podmienok vstupu do profesie sú pravidlá zbytočne reštriktívne a predstavujú bariéru rozvoja hospodárskej súťaže, čo negatívne vplýva na cenu a kvalitu poskytovaných služieb. Slovensko je krajinou s najprísnejšou reguláciou vstupu do slobodného povolania spomedzi všetkých krajín OECD. Je preto dôležité, aby bola nepotrebná alebo neprimeraná regulácia v oblasti slobodných povolanií odstránená. Jednoznačne treba zrušiť všetky obmedzenia počtu subjektov, ktoré môžu vykonávať takéto povolania, a obmedziť povinné členstvo v profesijných komorách. Pri uvoľňovaní treba dbať na zachovanie požadovaných kvalifikačných štandardov a na zabezpečenie kontroly kvality vykonávaných činností.

Zjednotenie daní, odvodov a ciel

Vláda SR zjednotí výber daní a ciel a v ďalšej etape aj odvodov na jednotné miesta, ktorými budú zreformované súčasné daňové úrady, a zavedie spoločné ročné zúčtovanie dane z príjmu a odvodov. Zjednoduší daňové priznania a obmedzí počet rôznych tlačív a výkazov. Vláda SR bude podporovať podnikateľské prostredie znižovaním administratívnej náročnosti formou systémového regulovania rozsahu vedenia účtovníctva, zostavovania účtovnej závierky a výročných správ. Vytvorenie finančnej správy postavenej na elektronickej komunikácii zníži administratívne zaťaženie daňovníkov a výrazne zjednoduší plnenie ich povinností.

3.2.3.2 Transparentnosť podnikateľského prostredia

Zavedie sa elektronický insolvenčný register, čím sa proces uspokojovania majetkových nárokov veriteľov, medzi ktorými je v nezanedbateľnej miere pravidelne štát a jeho inštitúcie, výrazne zefektívni, sprehľadní a v neposlednom rade sa zabezpečí takmer úplná publicita informácií o celom procese a priebehu konkurzného konania. Výsledkom zavedenia registra v zahraničí bolo spravidla zvýšenie výťažnosti konkurzných konaní. Novou právnou úpravou sa zavedú tiež predvídateľné a transparentné procesy s ukončením podnikania a spresní sa zodpovednosť členov štatutárnych orgánov obchodných spoločností, ktoré zanikajú.

Súčasťou tejto iniciatívy bude zväzovanie zavedenia registra diskvalifikovaných osôb, keďže z dlhodobého hľadiska sa ukazuje súčasné riešenie zodpovednosti štatutárnych orgánov, členov štatutárnych a dozorných orgánov spoločností ako nedostatočné, najmä vzhľadom na trendy zníženej dôvery v inštitút základného imania, ktoré má plniť úlohy vo vzťahu k ochrane veriteľov podnikateľských subjektov. Pri vytváraní registra diskvalifikácií sa bude vychádzať výlučne z objektívnych informácií, a to tak, aby sa zamedzilo možnosti, že register postihne aj slušných podnikateľov.

Vláda SR pripraví moderné a funkčné pravidlá verejného obstarávania, ktoré budú garantovať maximálnu mieru transparentnosti v záujme šetrenia verejných prostriedkov. Pri úprave pravidiel verejného obstarávania sa zároveň bude rovnako dbať aj na znižovanie administratívnej náročnosti verejného obstarávania.

3.2.3.3 Dopravná infraštruktúra

Ekonomický rozvoj Slovenska prináša zvyšujúce sa nároky na dopravnú infraštruktúru. Postupná zmena štruktúry hospodárstva a hlavne priemyslu uberá z výkonov železničnej dopravy, čoraz väčší podiel prepravy nákladov i osôb sa presúva na cesty. Pokrok dosiahnutý pri budovaní dopravnej infraštruktúry zaostáva za dynamikou rozvoja ekonomiky a rastom prepravných nárokov, obzvlášť po integrácii krajiny do EÚ, a predstavuje významnú bariéru rastu a rozvoja zamestnanosti, najmä vo východných regiónoch krajiny. V rokoch 2011 - 2014 sa predpokladá odovzdať do užívania 130 km diaľnic a rýchlostných ciest a 57 km zmodernizovaných železničných tratí. Intenzívna príprava prioritných úsekov má umožniť začatie výstavby spolu 240 až 287 km najpotrebnejších diaľnic a rýchlostných ciest, z toho najviac v roku 2014, kedy začne oprávnené obdobie čerpania fondov EÚ na

³ Fyzické osoby, ktoré podnikajú na základe iného ako živnostenského zákona, a ktorých činnosť je usmerňovaná profesijnými komorami.

programové obdobie 2014 – 2020. Podobne projekty modernizácie železničnej infraštruktúry sú pripravované tak, aby doprava v budúcom období bola pripravená využívať európske zdroje efektívnejšie a skôr ako v minulosti. Zvýšená pozornosť sa bude venovať aj obnove ciest I. triedy, na ktorých sa realizuje najväčší podiel výkonov cestnej dopravy. V rokoch 2012 a 2013 sa s podporou zdrojov EÚ zrealizujú projekty eliminácie bezpečnostných rizík na viac ako 500 kilometroch ciest I. triedy po celom Slovensku a zrekonštruuje sa približne 40 cestných mostov.

V záujme zvýšenia konkurencieschopnosti a atraktívnosti železničnej osobnej dopravy bude pokračovať projekt obnovy vozidlového parku s dodávkou 32 nových vozňových súprav, z toho dvanástich dieselových motorových jednotiek. V rámci tohto programu sa v priebehu dvoch rokov vymení až pätina vozňového parku využívaného regionálnymi a prímestskými vlakmi.

Vláda SR aktívnejšie podporí rozvoj verejnej dopravy a jej preferenciu pred individuálnou automobilovou dopravou, pričom sa bude snažiť najsilnejšie prepravné prúdy obslúžiť prednostne koľajovou dopravou. Táto je bezpečnejšia, menej zaťažuje životné prostredie a odbremeňuje preťaženu cestnú sieť. Tvorbou legislatívnych podmienok a aktívnejšou komunikáciou s vyššími územnými celkami a mestami sa bude presadzovať koordinácia a harmonizácia dopravných výkonov prímestskej autobusovej dopravy a regionálnej železničnej dopravy, čo by v nasledujúcich rokoch malo priniesť elimináciu súbehov dotovanej železničnej a autobusovej dopravy, a teda efektívnejšie čerpanie verejných zdrojov.

3.2.4 Zelený rast a energetika

Vláda SR zníži nárast emisií skleníkových plynov mimo sektora ETS tak, aby vzrástli maximálne o 13 % v porovnaní s úrovňami v roku 2005, pričom v strednodobom horizonte prehodnotí ambícióznosť emisného cieľa. Zvýši podiel obnoviteľných zdrojov energie na našej konečnej spotrebe energie na 14 % a zvýši energetickú efektívnosť prostredníctvom úspory konečnej spotreby energie v sektoroch mimo ETS o 11 % oproti priemeru rokov 2001 – 2005. Do roku 2020 dosiahneme v Indexe environmentálnej výkonnosti 68,3 bodu..

Je dôležité, aby politiky na podporu ekonomického rastu boli dlhodobu udržateľné, a to nielen finančne a sociálne, ale aj environmentálne. Jeden zo spôsobov podpory dlhodobej konkurencieschopnosti je politika tzv. zeleného rastu, ktorá sa stala jednou z priorít stratégie Európa 2020 aj OECD. Využívanie čistejších zdrojov energie, ktoré zabránia environmentálnej degradácii, bude znamenať prechod na nízko-uhlíkové hospodárstvo a postupné znižovanie emisií skleníkových plynov aj znečistenia ovzdušia.

Emisie skleníkových plynov, ovzdušie

Približne 50 % celkových emisií v roku 2010 bolo produkovaných firmami v Systéme obchodovania s emisnými kvótami (ETS). V týchto sektoroch⁴ možno vďaka znižujúcemu sa stropu na produkciu emisií a trhovým princípom predaja povoleniek očakávať ich ďalšie znižovanie nákladovo efektívnym spôsobom. V rámci plnenia národných cieľov znižovania emisií skleníkových plynov do roku 2020 bude SR naďalej kontrolovať tvorbu emisií v prevádzkach zaradených do EÚ ETS smerom k definovanému cieľu zníženia o 21 % v porovnaní s rokom 2005. Výzvu však predstavujú sektory mimo ETS: najmä sektor dopravy (kde emisie rastú najrýchlejšie), domácnosti a poľnohospodárstva.

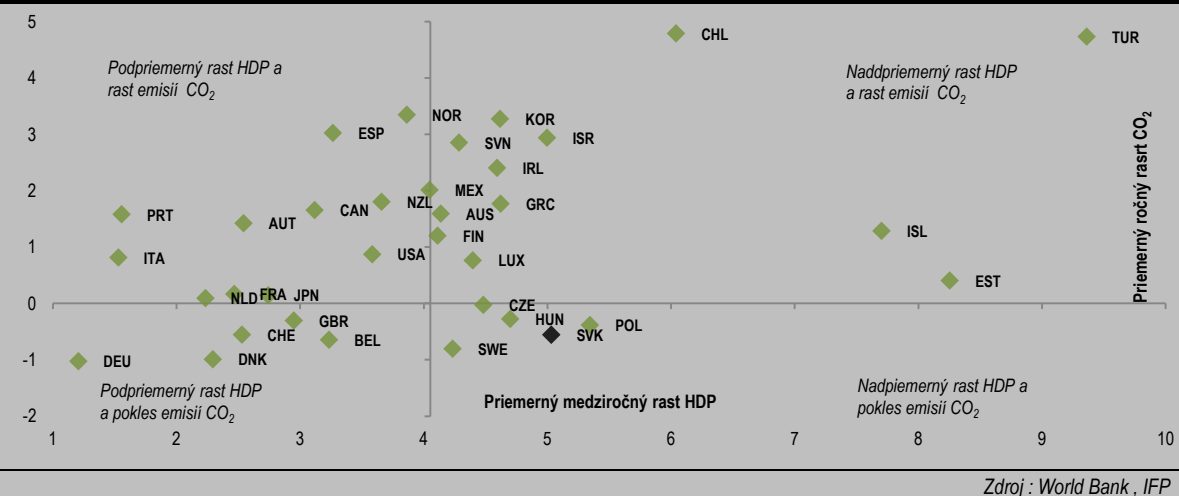
⁴ Výroba elektrickej energie, vápenky, keramický priemysel, tehelne, sklárne, cementárne, výroba ocele a železa, papiere a rafinéria ropy.

BOX: Emisie a hospodársky rast na Slovensku

Oproti roku 1990 Slovensko znížilo celkové emisie o zhruba 41 % a emisnú náročnosť na polovicu, čím sa radí k najlepším v Európe. Toto zníženie dosiahlo najmä prirodzenou zmenou štruktúry hospodárstva a zmenami v palivovom mixe. Podstatou zeleného rastu je aj jeho oddelenie od produkcie emisií (decoupling). To sa do značnej miery podarilo aj Slovensku, ktoré sa v rokoch 1995 až 2007 umiestnilo v segmente s krajinami (graf nižšie), ktorých HDP rástlo nadpriemerne a zároveň boli schopné znižovať emisie. Aj pri silnom raste HDP v minulých rokoch emisie a spotreba elektriny stagnovali. Spôsobené to bolo najmä tým, že hlavné motory ekonomického boomeru v tomto období (výroba elektrotechniky a áut) nie sú emisne náročné. K podobným záverom prichádza aj Európske centrum znečistenia ovzdušia a zmeny klímy (2012), ktoré vo svojej najnovšej správe hodnotí Slovensko ako krajinu, s najväčším poklesom emisií v rokoch 2003 až 2007 v EÚ, napriek vysokému hospodárskemu rastu.

Rast emisií CO₂ a HDP v krajinách OECD (v %), 1995-2007

Prvým krokom k zlepšeniu spolupráce a efektívnejšiemu riadeniu agendy zmeny klímy je schválený Návrh na inštitucionálne zabezpečenie plnenia cieľov v oblasti politiky zmeny klímy, ktorý definoval gestora témy (minister životného prostredia) ako aj zodpovednosť a úlohy jednotlivých rezortov. V kompetencii novovytvorenej Komisie pre koordináciu politiky zmeny klímy na úrovni štátnych tajomníkov, ako najvyššieho koordinačného orgánu, bude napríklad výberu nástrojov a opatrení na znižovanie emisií skleníkových plynov. V súčasnosti bude nevyhnutné tieto pravidlá implementovať do každodennej praxe.

V strednodobom horizonte už na plnenie ambiciózných cieľov EÚ nebudú stačiť prirodzene dosiahnuté redukcie emisií skleníkových plynov zo začiatku 90. rokov. Pre ďalšie znižovanie emisií bude nevyhnutné realizovať nákladovo efektívne opatrenia, ktoré nezaťažia hospodársky rast a zamestnanosť. Súhrn takýchto opatrení bude obsahovať Nízko-uhlíková stratégia rozvoja SR do roku 2030 vrátane dopadovej štúdie, ktorá má byť pripravená do konca roka 2012.

Medzi základné podkladové analýzy pre prípravu Nízko-uhlíkovej stratégie budú okrem citlivostnej analýzy pre vybrané parametre (ceny palív, investičná náročnosť) a projekcií emisií skleníkových plynov aj krivky marginálnych nákladov znižovania emisií. Tie pomôžu pri výbere nákladovo najefektívnejšie redukčných opatrení v rámci Nízko-uhlíkovej stratégie. Skúsenosti z iných krajín naznačujú, že medzi najlacnejšie opatrenia (resp. opatrenia, ktoré predstavujú čistý prínos) patrí používanie úsporných žiaroviek, či zatepľovanie verejných a súkromných budov. Na druhej strane medzi najdrahšie opatrenia patrí používanie hybridných automobilov, alebo využívanie biomasy.

Implicitné zdanenie energií je v SR najnižšie spomedzi krajín OECD. Navyše v sektoroch mimo schémy ETS nie je známa cena uhlíka, ktorá by subjekty motivovala k efektívnemu znižovaniu emisií. Vláda SR zvažuje v týchto sektoroch zavedenie uhlíkovej dane.

Zvýšenému znečisteniu ovzdušia (prachovými časticami - PM10), ktoré prekračuje európske limity, čelia ľudia najmä vo veľkých mestách, čo zbytočne a relatívne výrazne zvyšuje úmrtnosť populácie. V najbližšom období bude preto potrebné zlepšovať kvalitu ovzdušia najmä optimalizáciou druhov a kvality palív v lokálnych kúreniskách s možnosťou ich kontroly, znižovaním podielu cestnej dopravy, lepším zabezpečením prachových zábran pozdĺž komunikácií, zavádzaním nízko-emisných kritérií pri verejnom obstarávaní, lepšiu informovať verejnosť, atď. Opatrenia budú obsiahnuté v Stratégii redukcie PM10.

Energetika

V oblasti energetiky je potrebné prijať Zákon o energetike, ktorý implementuje všetky požiadavky 3. energetického balíčka EÚ. Za najdôležitejšie opatrenia už pripraveného návrhu zákona patrí úplné oddelenie vlastníctva výroby a dodávky elektriny a oddelenie výroby a dodávky plynu od prepravnej siete. Návrh zákona tiež posilní práva odberateľa elektriny a odberateľa plynu. Odberateľ bude mať možnosť zmeniť dodávateľa elektrickej energie a plynu v priebehu troch týždňov a bez poplatkov a tiež právo na konečné vyúčtovanie do šiestich týždňov po zmene dodávateľa a na relevantné údaje o spotrebe elektriny a plynu. Novela podporí liberalizáciu a transparentnosť trhu s elektrinou a plynom, regionálnu a celoeurópsku spoluprácu a posilnenie právomoci a nezávislosti regulačného úradu.

Proces regulácie sieťových odvetví sa stransparentní zverejňovaním maximálneho množstva informácií vstupujúcich do cenových rozhodnutí, spresnením metodiky v regulačnej politike a ďalšími opatreniami, ktoré prispejú k väčšej dôveryhodnosti a nezávislosti Úradu pre reguláciu sieťových odvetví. Vláda bude podporovať zavedenie inteligentných rozvodných sietí, ktoré umožnia optimalizovať využívanie a efektivitu nakladania s energiami aj integráciu energie z rôznych obnoviteľných zdrojov a taktiež zníženie emisií

Podpora OZE

Vláda SR bude realizovať ďalšie kroky na zastavenie neúmerneho zvyšovania koncových cien elektrickej energie v dôsledku silnej finančnej podpory obnoviteľných zdrojov energie (OZE) a kombinovanej výroby elektrickej energie a tepla (KVET). Doteraz prijaté opatrenia sprísnilo pravidlá pre vyplácanie doplatku na takto vyrobenú elektrinu. V tejto snahe sa bude pokračovať novým nastavením podpory obnoviteľných zdrojov, čím sa zabezpečí dosiahnutie vytyčených cieľov nákladovo efektívnym spôsobom a zároveň sa zabráni neúmernemu zvyšovaniu cien elektrickej energie. Výkupné ceny by mali závisieť od potenciálu rozvoja jednotlivých typov OZE a mali by byť nastavené ako doplnok k ostatným environmentálnym opatreniam, ktoré môžu mať vplyv na rozvoj OZE (dotácie, ETS), aby nedochádzalo k prekryvaniu nástrojov. Výkupné ceny by takisto mali byť dostatočne flexibilné, aby reagovali na aktuálny trhový vývoj avšak aj dostatočne stabilné na prilákanie nových investícií. To sa dosiahne jasnými pravidlami pre zmeny výkupných cien. Tempo podpory plnenia cieľov sa zmení tak, aby bola väčšina podpory najmä na výrobu elektriny cielená bližšie k roku 2020.

Na Slovensku sa podporuje výroba elektriny z domáceho uhlia od roku 2005. Podporuje sa kompenzáciou nákladov na výrobu elektriny z domáceho uhlia zahrnutou v cene tarify za dodávku elektriny, ktorú platia odberatelia a priamou dotáciou z kapitoly Ministerstva hospodárstva SR. Vláda SR bude preto hľadať optimálne spôsoby podpory ťažby uhlia na Slovensku do budúcnosti s cieľom minimalizovať dosahy tejto podpory na cenu elektriny pre domácnosti, podnikateľov a životné prostredie.

3.3 Riešenie nezamestnanosti a sociálnych dôsledkov krízy

Slovensko patrí tradične medzi krajiny EÚ s relatívne vysokou nezamestnanosťou, pričom ekonomická kríza prehĺbila tento problém. Znižovanie nezamestnanosti a rast zamestnanosti má okrem sociálneho rozmeru aj dôležitý vplyv na výkonnosť ekonomiky cez zvyšovanie účasti pracovnej sily a produktivity. Výzvou je najmä zlepšenie situácie na okraji pracovného trhu hraničiaceho s neaktivitou. S tým súvisiaca zamestnanosť mladých patrí medzi najnižšie v EÚ a bude jej venovaná náležitá pozornosť opatreniami politiky zamestnanosti ale aj v súvisiacich oblastiach ako je prepojenie vzdelávacieho systému s trhom práce. Okrem toho má Slovensko už

niekoľko rokov najvyššiu mieru dlhodobej nezamestnanosti v EÚ a relatívne nízku mieru zamestnanosti starších ľudí. Zlepšenie situácie na trhu práce si tiež vyžaduje potreba znižovať regionálne rozdiely.

3.3.1 Zamestnanosť

Vláda SR zvýši do roku 2020 mieru zamestnanosti žien a mužov vo veku 20 – 64 rokov na 72 % a zníži mieru dlhodobej nezamestnanosti na 3 %.

Zamestnanosť mladých

Na Slovensku dosahuje nezamestnanosť mladých ľudí viac ako 33 %. Takýto stav je odrazom nesúladu zručností a potrieb trhu práce, momentálne nedostatočným dopytom po pracovnej sile, ale aj slabým rozvojom stratégií zamestnanosti pre mládež v minulosti. Predseda Európskej komisie José Manuel Barroso adresoval list viacerým krajinám EÚ s podobnými problémami s výzvou na konkrétne opatrenia. Vláda zriadila Akčný tím na riešenie nezamestnaných mladých ľudí a na podporu malých a stredných podnikov v Slovenskej republike, na ktorého zasadnutí sa zúčastnili aj zástupcovia Európskej komisie.

Súčasná vláda okamžite po svojom nástupe vykonala revíziu doterajších krokov a v priebehu niekoľkých dní pripravila návrhy konkrétnych projektov, ktorých realizáciu dokáže spustiť už v roku 2012. V tejto súvislosti prijala silné politické rozhodnutia vedúce k návrhu na realokáciu európskych finančných zdrojov medzi vybranými operačnými programami. Realizácia navrhovaných projektov závisí od rýchlosti schválenia navrhovanej realokácie. Cieľom navrhovaných projektov je zvýšiť zamestnanosť mladých ľudí do 29 rokov.

Komplexná revízia aktívnych opatrení trhu práce

Aktívne politiky trhu práce (AFTP) prejdú revíziou, založenou na reálnom využívaní jednotlivých nástrojov a ich skutočnej efektívnosti. Vláda pritom položí dôraz na znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie. Systém bude zjednodušený najmä obmedzením počtu nástrojov a znížením administratívnej náročnosti pri implementácii AFTP. Zámerom je najmä prehodnotiť obligatornosť nástrojov tak, aby nedochádzalo k ich vysokej nákladovosti (efektívnosť) a zneužívaniu (účinnosť). Inštitucionálne skvalitnenie prinesie obmedzenie politických vplyvov na personálne obsadenie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

V strednodobom horizonte sa zvýši dôraz na vzdelávacie programy a poradenstvo. Tie patria medzi najúčinnnejšie a to najmä v časoch vysokej nezamestnanosti. Bude ale potrebné budovať kapacity, ktoré zabezpečia účinnosť týchto programov. Systém vzdelávania a prípravy pre trh práce sa nastaví tak, aby sa zabezpečila vyššia flexibilita uchádzačov o zamestnanie na trhu práce a ich kratšia účasť na vzdelávaní v prospech rýchlejšieho zamestnania.

Súčasná absolventská prax, jeden z nástrojov AFTP, bude modifikovaná tak, aby sa viac zamerala na získanie odborných zručností a praktických skúseností absolventov škôl. Súčasne sa posúdi zavedenie finančného stimulu pre zamestnávateľa, ktorý vytvára podmienky pre zlepšenie kvality absolventov škôl. Zároveň sa rozšíri výkon absolventskej praxe aj u samostatne zárobkovo činných osôb.

Dnes neexistuje komplexná centralizovaná databáza uchádzačov o zamestnanie UPSVAR, ktorá by umožnila exaktne vyhodnotiť efektívnosť a účinnosť jednotlivých nástrojov a inštitucionálne nedostatky. Urýchlene dôjde k jej kompletizácii a prepojeniu so Sociálnou poisťovňou. Dostupnosť údajov umožní kvalitnejšiu analýzu čistej účinnosti a efektívnosti výdavkov. Jednotlivé nástroje AFTP a úradu práce budú hodnotené pravidelne.

Tvorba pracovných miest zjednodušením podnikania

K zvýšeniu zamestnanosti prispeje aj zníženie administratívnej záťaže zamestnávateľov a zlepšenie podnikateľského prostredia. Vláda SR implementuje opatrenia zamerané na znižovanie bariér v podnikaní, stabilizuje právne prostredie a rozšíri služby e-Governmentu. Základné imanie na založenie podniku bude pre vybrané typy právnických osôb znížené a registračné lehoty pre malé podniky budú skrátené. Dobudovanie a sfunkčnenie siete jednotných kontaktných miest zlepši komunikáciu fyzických aj právnických osôb so štátom. Odstránením zbytočnej byrokratickej záťaže sa znížia náklady podnikateľov na administratívu a umožní sa im tak sústrediť zdroje na produktívnu činnosť podniku a rozširovanie prevádzok.

Vláda investuje do dopravnej infraštruktúry najmä výstavbou diaľnic, ktorá zníži náklady a zvýši dostupnosť podnikania aj v menej rozvinutých regiónoch s vysokou mierou nezamestnanosti. Posilní sa tým aj medzinárodná konkurencieschopnosť Slovenska pre zahraničných investorov, ktorí boli hlavným zdrojom rastu zamestnanosti a hospodárstva v uplynulých rokoch. Samotná výstavba infraštruktúry povedie k tvorbe pracovných miest v stavebnom odvetví, ktoré po krízovom období zažívalo útlm nových objednávok.

Zefektívni sa poskytovanie investičnej pomoci tak, aby sa podpora zamerala na projekty v regiónoch s najvyššou mierou nezamestnanosti. Vláda SR zvýhodní poskytnutie investičnej pomoci pre tých investorov, ktorí budú svoje investície realizovať v oblastiach s vysokou mierou nezamestnanosti.

Zlepší sa zapojenie zamestnávateľov a zamestnávateľských zväzov do systému odborného vzdelávania a prípravy. Vláda SR upraví kompetencie jednotlivých subjektov zapojených do odborného vzdelávania a prípravy pre trh práce. Skvalitnení sa tým odborné vzdelávanie, čo prispeje k zvýšeniu kvalifikácie pracovnej sily a umožní lepšie prispôbovanie zamestnancov rýchle sa meniacim požiadavkám trhu práce.

BOX – Vplyv zvýšenia zamestnanosti žien na HDP

Kým v EÚ 15 je podiel ekonomicky aktívnych žien na úrovni 66% zo všetkých obyvateľov nad 15 rokov, na Slovensku je tento podiel 61%. Pohľad na vekovú štruktúru naznačuje, že relatívne nižší podiel ekonomicky aktívnych žien v porovnaní s EÚ15 sa týka predovšetkým mladšej a staršej generácie. Naopak podiel žien na trhu práce vo veku 35-54 je dokonca v porovnaní s krajinami EÚ 15 vyšší. Hlavnými dôvodmi nízkej participácie žien je preto vysoký podiel nepracujúcich študentiek, nízky vek odchodu do dôchodku a nastavenie daňového systému a systému dávok, ktoré sú väčšou prekážkou v práci u slovenských žien ako je to v krajinách EÚ 15. **Podľa modelového odhadu IFP by zvýšenie participácie žien na úroveň priemeru krajín EÚ 15 zvýšilo HDP Slovenska o 1,6 p.b..**

Opatrenia na zvyšovanie participácie by mali byť v oblasti politik podpory rodičov zamerané na väčšiu podporu výdavkov spojených so starostlivosťou o dieťa a podporu predškolských zariadení. V daňovej a odvodovej oblasti je dôležité zachovať čo najväčšiu mieru neutrality daňového zaťaženia druhého zarábajúceho v porovnaní s prvým zarábajúcim v rodine. Zároveň je potrebné v čo najväčšej miere zvýšiť flexibilitu počtu odpracovaných hodín na pracovisku a podporiť inštitút „telework“.

Viac informácií: [Komentár IFP 2011/13: Ženy by mohli pomôcť zvýšiť HDP o 1,6 %.](#)

3.3.2 Sociálna inklúzia

Vláda SR podporí sociálne začlenenie, najmä prostredníctvom znižovania chudoby so zámerom vymaniť najmenej 170 tisíc ľudí z rizika chudoby a vylúčenia.

Reforma sociálnych dávok

Prehodnotenie rodinnej politiky vo vzťahu k príjmovej situácii rodín zefektívni a zjednoduší štátnu sociálnu podporu komplexnou revíziou všetkých sociálnych dávok, z hľadiska ich počtu a administratívnej náročnosti.

Vláda taktiež využije analytické nástroje založené na inteligentných technológiách na odhaľovanie neoprávnených platieb a bude tak predchádzať zneužívaniu dávkového systému.

Pri reforme dávok je dôležité brať do úvahy motivačné efekty, zámerom je nastavenie optimálneho mechanizmu na vyváženie aktívneho a motivačného princípu. Prehodnotí sa súčasný systém pomoci v hmotnej núdzi vrátane aktivačného príspevku. Zjednoduší sa systém pomoci v hmotnej núdzi úpravou podmienok vzniku nároku a znížením administratívnej náročnosti správy agendy.

Príspevok na bývanie sa môže vyčleniť zo systému pomoci v hmotnej núdzi a upraviť novou právnou úpravou, a to zavedením štátnej sociálnej dávky. Štát by touto dávkou prispieval na úhradu výdavkov spojených s užívaním bytu alebo rodinného domu pre vlastníkov ako aj nájomcov bytov alebo domov, ktorí sú na tento druh štátnej podpory vzhľadom na svoj príjem, ako aj náklady na bývanie odkázaní.

Podpora sociálne vylúčených spoločností

Vláda SR prijme kroky na riešenie problémov sociálne vylúčených spoločností (SVS) a marginalizovaných rómskych komunít. Prítom bude prihliadať aj na Stratéziu SR pre integráciu Rómov do roku 2020, na ktorej, pod gesciou splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, participovala Svetová banka v spolupráci s Rozvojovým programom OSN, Nadáciou otvorenej spoločnosti a Združením miest a obcí Slovenska.

Vláda SR dobuduje sieť komunitných centier so zadanými štandardmi, ktoré musia spĺňať (napríklad vybavenie, sociálni terénni pracovníci, asistenti zdravotníka). Zámerom je alokovať časť prostriedkov Európskeho sociálneho fondu viazaných na národné projekty na budovanie siete komunitných centier a vytváranie podmienok na skvalitňovanie ich činnosti prostredníctvom „Národného projektu komunitných centier“. Podpora investičných projektov zameraných na budovanie, rekonštrukciu, modernizáciu a vybavenie komunitných centier je umožnená aj prostredníctvom Regionálneho operačného programu.

Zabezpečenie dostupnosti a kvality sociálnych služieb

Vláda SR bude pokračovať v zlepšovaní kvality sociálnych služieb zefektívnením systému viaczdrojového financovania sociálnych služieb v záujme súčinnosti a previazanosti medzi verejnými financiami a inými zdrojmi. Vytvorí sa objektívnejšie podmienky na hodnotenie kvality poskytovanej sociálnej služby.

3.4 Modernizácia verejnej správy

Kvalita verejnej správy sa v ostatných rokoch ukazuje ako čoraz dôležitejšia téma pre ďalší rozvoj Slovenska. Cieľom vlády je budovať transparentnú a efektívnu verejnú správu. Jej modernizáciu bude vláda realizovať prostredníctvom zvýšenia transparentnosti, vymožitelnosti práva, elektronizácií a inštitucionálnej reformy štátnej správy. Odhliadnuc od veľkosti štátu je pre úspešné krajiny dôležitý dôraz na efektívnosť systémov. Na nej by malo byť založené prerozdelenie verejných zdrojov.

3.4.1 Inštitucionálna reforma štátnej správy

Indície aj prax ukazujú, že existuje veľký priestor na zvýšenie efektivity štátnej správy. Jej reformou by sa dosiahli výrazné úspory a zlepšenie kvality poskytovaných služieb. V rámci štátnej správy existuje priestor na ďalšiu redukciu počtu zamestnancov a zníženie výdavkov na nákup tovarov a služieb. Optimalizácia prebehne aj rušením resp. zlučovaním niektorých úradov.

Štátna správa na Slovensku zaostáva najmä vo využívaní nástrojov strategického manažmentu ľudských zdrojov. Dáta o využívaní merateľných indikátorov výkonu zamestnancov, organizácií a odmeňovania na základe výkonu sa nezberajú. Veľkou slabinou slovenského byrokratického aparátu je aj diskontinuita a obmeny vedúcich pracovníkov pri zmene vlád, čo nie je štandard v iných vyspelých krajinách. Budovaniu kvality verejnej správy

nepomáha ani nízka priemerná mzda, ktorá nedokáže konkurovať súkromnému sektoru, špeciálne vo vysokokvalifikovaných pozíciách.

Vláda SR podnikne kroky na významnú reformu štátnej správy. Jasne zadefinuje ciele, víziu a misiu pre štátnu službu ako celok, ako aj pre jednotlivé ministerstvá. Dobrá prax zo zahraničia ponúka viaceré príklady: redizajn existujúcich procesov s dôrazom na merateľnosť, zavedenie indikátorov výkonnosti, centrálného najímania, umožnenie flexibilnej pracovnej doby a miesta, či strategického rozvíjania talentov formou kvalitného interného vzdelávania.

Jedným z pozitívnych efektov reformy štátnej správy by malo byť, že sa stane atraktívnym miestom pre prácu pre najlepších odborníkov na Slovensku. S cieľom posilniť analytické kapacity štátu a zvýšiť kvalitu fungovania verejnej správy je potrebné, aby v štátnej správe pracovalo niekoľko desiatok najlepších odborníkov. Jedným z krokov týmto smerom sú analytické útvary, ktoré sa začali vytvárať na kľúčových rezortoch. Ich úlohou je analytické rozpracovanie navrhnutých opatrení a ich prepojenie na rozpočet, monitoring a hodnotenie. Mali by existovať minimálne na všetkých ekonomických a sociálnych ministerstvách. Okrem už existujúceho Inštitútu finančnej politiky na Ministerstve financií sa zatiaľ zatiaľ podarilo vytvoriť analytické útvary na Ministerstve hospodárstva (Inštitút hospodárskych analýz), Ministerstve životného prostredia (Odbor ekonomických nástrojov a analýz), Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny (analytické centrum) a Ministerstve dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja (Inštitút stratégie). Vláda bude pokračovať v posilňovaní a budovaní takýchto útvarov aj na ostatných ministerstvách, najmä na Ministerstve zdravotníctva, Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu a Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny.

Analytické kapacity je potrebné systematicky budovať aj na Úrade vlády SR, kde vznikne útvar zložený zo skúsených odborníkov pre jednotlivé oblasti v agende vlády SR. Zloženie tímu bude kopírovať zloženie vlády SR. Takisto sa vybuduje silný analytický útvar zložený z absolventov štipendijného programu Štefánik, ktorý bude doplnený o ďalších odborníkov a bude uvedenému útvaru poskytovať nevyhnutnú analytickú podporu.

3.4.2 Elektronická verejná správa

Vláda SR zvýši využitie informačno-komunikačných technológií vo verejnej správe tak, aby e-government index dosiahol do roku 2020 aspoň 90 %.

Elektronická verejná správa umožňuje občanom a podnikateľom prístup k informáciám a službám, pričom najvýraznejším prínosom je zefektívnenie výkonu verejnej správy, zníženie administratívneho zaťaženia jednotlivcov a podnikateľov pri komunikácii s verejnou správou a zvyšovanie transparentnosti verejnej správy.

Najdôležitejšou úlohou súčasného obdobia je vytvorenie legislatívneho rámca a zadefinovanie podmienok pre všeobecný elektronický prístup k základným verejným službám s navzájom prepojenými registrami verejnej správy a umožnenie úplnej elektronickej výmeny údajov medzi občanmi, verejným a súkromným sektorom.

Je nevyhnutné prijať pripravený návrh zákona o elektronickej verejnej správe a o registroch verejnej správy, ktorý ustanoví všeobecnú právnu úpravu spôsobu výkonu verejnej moci elektronicou cestou, a tým umožní realizáciu elektronických služieb orgánov verejnej moci jednotným spôsobom, bez potreby výrazného zásahu (s výnimkou procesných predpisov) do každého osobitného právneho predpisu, ktorý upravuje v konkrétnych prípadoch tento výkon.

Spustilo sa pilotné testovanie centrálného meta-informačného systému, ktorý bude slúžiť na evidenciu a analyzovanie údajov o prevádzkovaných informačných systémoch verejnej správy. Bude podkladom k prijímaniu opatrení prispievajúcich k efektívnemu budovaniu integrovaného informačného systému verejnej správy a zlepšeniu účinnosti jeho služieb (interoperabilita). Je dôležité zabezpečiť, aby systém prešiel plynulo do ostrej

prevádzky. Z hľadiska vzájomnej kooperácie informačných systémov je potrebné stanoviť základné princípy interoperability informačných systémov, ktoré napomôžu efektívnemu a jednoduchému prepájaniu informačných systémov jednotlivých úsekov verejnej správy na úrovni štátnej správy aj samosprávy.

Verejné služby budú dostupné viacerými elektronickými kanálmi, podporený bude najmä rozvoj funkcionalít Ústredného portálu verejnej správy a budovanie integrovaných obslužných miest. Pri implementácii elektronických služieb poskytovaných jednotlivými orgánmi verejnej správy sa bude postupovať v súlade s prioritami a časovým harmonogramom Operačného programu informatizácia spoločnosti. Prímeraná pozornosť bude venovaná zabezpečeniu informačnej bezpečnosti. Návrh zákona o informačnej bezpečnosti zjednotí požiadavky a kompetencie, ktoré sa týkajú bezpečnosti informačno-komunikačných technológií.

Vláda SR taktiež zjednoduší procesný model administratívnych úkonov v jednotlivých situáciách z pohľadu občana aj podnikateľa. Minimalizujú sa administratívne bariéry pri podávaní daňového priznania pre zamestnancov, zjednoduší sa matričná agenda pre občanov pri viacerých životných situáciách (narodenie dieťaťa, uzavretie manželstva, rozvod, úmrtie člena rodiny) a pri zmene bydliska, zefektívni sa proces registrácie vozidiel.

3.4.3 Transparentné prostredie a vymožitelnosť práva

Vláda SR obmedzí priestor pre korupciu a klientelizmus, zvýši transparentnosť a vymožitelnosť práva tak, aby sa Slovensko zlepšilo v indexe korupcie na hodnotu 80 %.

Transparentné a nekorupčné prostredie posilňuje efektívnosť, hospodársky rast, prispieva k rovnosti šancí v ekonomike a v konečnom dôsledku zvyšuje blahobyť. Efektívny boj s korupciou si vyžaduje zvýšenie transparentnosti a zúženie priestoru pre nekalé aktivity pri akomkoľvek nakladaní s majetkom štátu, verejných inštitúcií a samospráv, resp. pri verejnom obstarávaní. Vláda SR bude cieľovými opatreniami pracovať na zvyšovaní vymožitelnosti práva, zvyšovaní autority a dôveryhodnosti súdov a potieraní korupcie a klientelizmu.

Vláda SR pripraví pravidlá, ktoré prispejú k urýchleniu súdneho konania a zefektívnia prácu súdov tak, aby sa ľudia mohli domôcť svojich práv v primeranom čase a na správnom mieste. Konkrétne pôjde o podstatnú revíziu Občianskeho súdneho poriadku, ktorej súčasťou bude aj vytvorenie osobitných pravidiel pre nespornú agendu a precizovanie úpravy súdneho preskúmania rozhodnutí správnych orgánov. K urýchleniu súdnych konaní, okrem schválených zmien v procesných kódexoch, prispeje aj elektronizácia súdnictva, ktorá sa priebežne realizuje a pozostáva z viacerých podprojektov. Niektoré projekty sú financované z rozpočtových prostriedkov, zvyšok bude financovaný z prostriedkov Švajčiarskeho finančného mechanizmu.

V súlade s harmonogramom bude pokračovať príprava právne záväznej elektronickej podoby Zbierky zákonov Slovenskej republiky ako oficiálneho zdroja práva v Slovenskej republike.

3.4.4 Efektívnejšie zdravotníctvo

Vláda SR zlepší zdravotnú starostlivosť tak, aby sa do roku 2020 zvýšil počet očakávaných rokov zdravého života bez invalidity alebo závažného hendikepu pri narodení na 60 rokov.

Slovensko napriek rýchlemu rastu výdavkov na zdravie v posledných rokoch naďalej výrazne zaostáva za výsledkami krajín EÚ. Výdavky na zdravotníctvo rástli na Slovensku výrazne rýchlejšie než v krajinách s podobnou úrovňou HDP na obyvateľa a EK očakáva, že ich rast do roku 2060 bude jedným z najvyšších v EÚ. Napriek tomu stúpala očakávaná dĺžka života pomalšie než priemer EÚ. Hlavnými výzvami sú zefektívnenie výdavkov na zdravie, zvýšenie dostupnosti zdravotnej starostlivosti a zlepšenie jej kvality pre všetky skupiny obyvateľstva. Vláda SR prijme kroky, ktoré ďalej zlepšia prístup znevýhodnených skupín k zdravotným službám

v nadväznosti na už prijatý ochranný limit na lieky pre dôchodcov a zdravotne ťažko postihnutých, čím posilní sociálny aspekt v zdravotníctve.

Dostupnosť zdravotnej starostlivosti

Vláda SR bude ďalej optimalizovať verejnú minimálnu sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, s ktorými sú poisťovne povinné uzavrieť zmluvy. Zvýši sa transparentnosť zaraďovania poisťencov na poskytnutie plánovanej zdravotnej starostlivosti do zoznamu zdravotnej poisťovne. Čakacie listiny budú vytvorené pre tie diagnostické a terapeutické výkony, ktoré budú poskytnuté viac než 3 mesiace od indikácie. Čakacie lehoty budú poisťovne povinné zverejňovať podľa jednotlivých poskytovateľov, čím sa umožní ich porovnateľnosť.

Informovanosť pacientov o kvalite poskytovateľov zdravotnej starostlivosti

Vláda SR bude podporovať zvyšovanie kvality v zdravotníctve prostredníctvom zavedenia zrozumiteľného systému merania kvality a akreditácie poskytovateľov vrátane nemocníc. Prijme nový rozšírený zoznam indikátorov kvality a zdefiniuje ich aj pre ďalšie medicínske odbory. Hodnoty indikátorov kvality poskytovateľov zdravotnej starostlivosti budú nastavené tak, aby na rozdiel od súčasného stavu skutočne a zmysluplne diferencovali poskytovateľov. Hodnoty indikátorov ako aj rebríčky kvality poskytovateľov zdravotnej starostlivosti budú zverejnené minimálne raz ročne v užívateľsky prijateľnej podobe s cieľom zvýšiť informovanosť pacientov. Raz za tri roky bude zoznam indikátorov revidovaný.

Lieková politika

Po schválení liekovej reformy, ktorá zavádza najmä generickú preskripciu, sprísňuje tvorbu cien liekov a definuje zásady transparentnosti orgánov liekovej politiky, bude potrebná ich precízna realizácia. Okrem toho, vláda SR bude dôsledne zohľadňovať mieru nákladovej efektívnosti liečby, ktorá sa už z pohľadu spoločnosti nepovažuje za prínosnú, a to prostredníctvom stanovenia akceptovateľnej ceny jedného kvalitného roku života (tzv. QALY). Zvýši sa úloha farmakoeconomického posúdenia lieku pri jeho zaraďovaní medzi hrazené lieky a pri stanovovaní výšky úhrady. Zavedie sa povinnosť farmakoeconomického posudzovania lieku aj pri rozhodovaní o zvýšení úhrady alebo o rozšírení indikačného obmedzenia, nakoľko ide o zmeny, ktoré môžu mať zásadný vplyv na výdavky z verejného zdravotného poistenia a dôjde k revízii súčasne hrazených liekov na základe farmakoeconomických kritérií.

Ďalej sa posilní transparentnosť pri stanovení výšky úhrad zdravotných poisťovní a doplatku pacienta. Umožní sa odmietnuť úhradu z verejného zdravotného poistenia liekom, ktorých účinnosť nebola v dostatočnej miere podložená výsledkami klinických skúšok. Nové lieky budú kategorizované dočasne na 2 roky, a pred uplynutím tohto obdobia bude pre zotrvanie lieku na trhu potrebné predložiť údaje o používaní lieku po jeho zaradení, jeho nákladoch a výsledkoch.

Taktiež sa zrýchli vstup generických liekov na trh a prehodnotí sa frekvencia zapracovávania žiadostí o zmenu (zníženie) ceny liekov. Transparentnosť procesov sa ďalej zvýši zavedením povinnosti zverejňovať žiadosti, podnety a rozhodnutia vo veciach kategorizácie a úradného určovania cien na webovom sídle MZ SR. V porovnaní s inými typmi správnych konaní sa transparentnosť zásadne zvýši aj zverejňovaním odborných odporúčaní prijatých poradnými orgánmi na webovom sídle MZ SR. Zákonom a príslušnými vykonávacími predpismi sa stanovia presné pravidlá kategorizácie, ktoré v čo možno najvyššej miere zamedzia subjektívnemu rozhodovaniu v procese kategorizácie liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín.

Zavedenie platieb za diagnostickú skupinu (DRG), kompenzácia rizika

Zavedenie platieb za diagnostickú skupinu a rozšírenie systému kompenzácie rizikovej štruktúry poisťencov, ktorý bude zohľadňovať individuálne riziko pomocou ukazovateľov jeho zdravotného stavu, sú dva začaté projekty, ktoré bude potrebné plne uviesť do praxe.

Systém DRG pridelí každému prípadu hospitalizácie dopredu stanovený objem financií na základe diagnózy, poskytnutých výkonov, veku, pohlavia, prítomnosti iných ochorení či komplikácií, a ďalších pozorovateľných kritérií. Každá nemocnica tak bude dostávať za rovnaký štandardný výkon pri rovnakej diagnóze rovnaký objem peňazí od zdravotnej poisťovne. Platbou za diagnózu sa zavedie transparentný systém financovania zdravotnej starostlivosti pre lôžkové zdravotnícke zariadenia, čím sa pristúpi k spravodlivejšiemu financovaniu u jednotlivých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Vytvorením jednotnej platformy financovania poskytovaných nemocničných služieb formou DRG systému sa prispeje k možnosti porovnávania poskytovanej zdravotnej starostlivosti v jednotlivých zdravotníckych zariadeniach a získa sa širší rozsah informácií pre rozhodovanie a kontrolu.

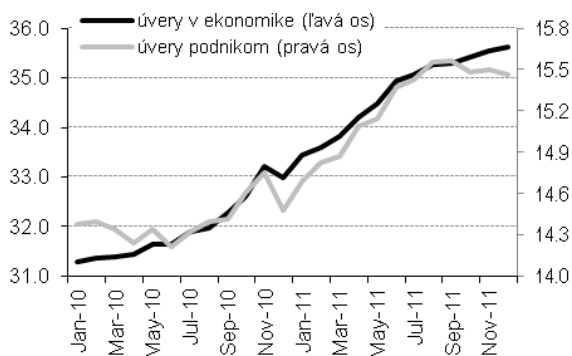
Kompenzácia rizika poistencov medzi poisťovňami sa rozšíri o diagnostické informácie získané na základe chronického užívania liekov (tzv. farmaceutických nákladových skupín (PCG)). Tým sa zmenší sa priestor na selekciu nízko nákladových poistencov poisťovňami a zvýši motivácia poskytovať aj chronickú alebo nákladnú starostlivosť.

3.5 Obnovenie normálneho úverovania ekonomiky

Slovenský bankový sektor bol finančnou krízou zasiahnutý len okrajovo, čo dokumentovalo počas krízy viacero ukazovateľov: stále relatívne vysoký zisk sektora, vysoké tempo rastu úverov, stabilné úrokové sadzby z novoposkytnutých úverov ako aj stabilné sadzby na medzibankovom trhu. Príčinami priaznivého stavu sektora bol výrazný hospodársky rast ekonomiky, dlhodobo obozretná politika bánk pri poskytovaní úverov, nízka medzinárodná integrácia bankového sektora, čo spolu vyústilo do nízkej expozície voči rizikovým aktívam.

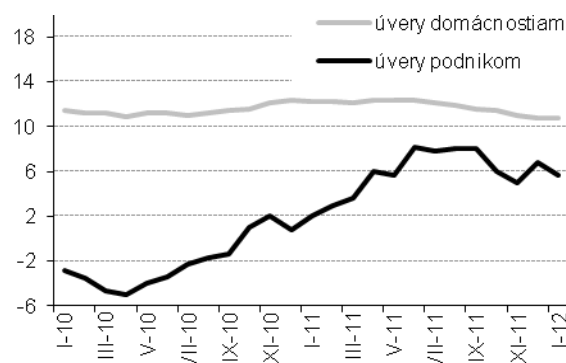
Aj výrazná recesia v roku 2009 postihla bankový sektor mierne. Zhoršený vývoj ekonomiky SR, premietnutý do rastúcej platobnej neschopnosti subjektov, sa prejavil iba mierne v niektorých ukazovateľoch bankovej štatistiky. Z dlhodobého hľadiska je dosahovaná miera primeranosti vlastného kapitálu k rizikovo váženým aktívam v slovenských bankách v priemere na úrovni 13%. NBS vo svojich analýzach slovenského finančného sektora dokonca viackrát zdôraznila, že domáci bankový sektor dosahuje jednu z najvyšších úrovní priemernej hodnoty primeranosti vlastných zdrojov v rámci celej EÚ, čo ho robí odolným voči prípadnému negatívnemu makroekonomickému vývoju alebo nepriaznivému vývoju na finančných trhoch. Slovenský bankový sektor taktiež vykazuje vysokú mieru sebestačnosti z pohľadu likvidity, čo je dôsledkom financovania najmä prostredníctvom vkladov od domácich klientov. Pričom financovanie, ktoré je považované za menej stabilné, t. j. financovanie prostredníctvom vkladov materských spoločností alebo prostredníctvom získavania zdrojov pomocou finančných trhov, je oveľa menšieho rozsahu, ako je tomu v ostatných západoeurópskych krajinách.

Úvery v ekonomike a úvery podnikom (stav ku koncu mesiaca, mld. eur)

Zdroj: NBS

Úvery domácnostiam a úvery podnikom (medziročná zmena v %)

Zdroj: MFSR

Slovensko vzhľadom na výrazný a relatívne stabilný rast úverov domácností ako aj podnikov a mnohé ďalšie faktory nepotrebuje prijímať zásadné opatrenia na zabezpečenie toho, aby bankový trh fungoval štandardne. Kapitálová primeranosť slovenských bánk je na dostatočnej úrovni, úvery domácnostiam si udržiavajú už niekoľko rokov rast nad 10 % medziročne, a úvery podnikom po miernom ochladení v roku 2010 rastú medziročne tiež o viac ako 5 %. Slovensko je po kríze jednou z najrýchlejšie rastúcich ekonomík celej Európskej únie a tento udržateľný rast nie je nijak limitovaný alebo brzdený sťaženým prístupom k úverovým zdrojom.

Aj napriek štandardne fungujúcemu úverovému trhu existuje niekoľko neefektívnych a trhové konkurenčné prostredie deformujúcich štátnych subvencií, ktoré budú revidované. Táto netrhová štátna podpora narúša zdravé konkurenčné prostredie, neprináša reálne výnosy pre klientov a v mnohých aspektoch pôsobí procyklicky. Ceny nehnuteľností aj s príspevom týchto faktorov pred krízou výrazne rástli, pričom v čase krízy prišlo k miernemu poklesu cien. V súčasnosti sú však ceny nehnuteľností na Slovensku stále relatívne vysoké, najmä v pomere k príjmom. Vláda SR obmedzí poskytovanie štátnej prémie pri stavebnom sporení. Vláda SR taktiež obmedzí príspevy a zefektívni činnosť Štátneho fondu rozvoja bývania.

Vláda SR taktiež zanalyzuje a vyhodnotí nastavenie bankovej dane najmä z hľadiska konkurencieschopnosti domáceho bankového sektora voči zahraničiu a prijme vyplývajúce opatrenia.

Pre rozvoj malého a stredného podnikania a uľahčenie prístupu k finančným zdrojom pripravila vláda SR trvalo udržateľný projekt určený na zlepšenie prístupu menších inovatívnych firiem k financiám. V spolupráci s Európskym investičným fondom spustila iniciatívu JEREMIE, ktorá je primárne zameraná na podporu malých a stredných podnikov (MSP). Začiatkom roku 2011 vstúpil Európsky investičný fond ako spoločník do Slovenského záručného a rozvojového fondu, čím sa vytvoril holdingový fond JEREMIE. Celkový rozpočet holdingového fondu JEREMIE 100 mil. eur bude použitý cez finančných sprostredkovateľov na tieto nástroje: nástroje rizikového kapitálu v objeme 31 mil. eur, portfóliové záruky v objeme 38 mil. eur a mezanínový nástroj vo výške 25 mil. eur.

Hlavným cieľom iniciatívy je poskytnutie rizikového kapitálu inovatívnym MSP s dobrým podnikateľským plánom a inovačnou myšlienkou s komerčným potenciálom. Implementácia JEREMIE v SR zahŕňa dlhové nástroje (bankové záruky a úvery) a kapitálové nástroje (rizikový kapitál), ktoré sa poskytujú MSP nepriamo, prostredníctvom vybraných finančných sprostredkovateľov (komerčné banky, manažéri fondov rizikového kapitálu). Nástroje rizikového kapitálu sa primárne zameriavajú na podporu aplikovaného výskumu a vývoja a prenosu technologických poznatkov do praxe.

Zapojenie Európskeho investičného fondu ako manažéra a odborného garanta implementácie JEREMIE, ako aj zapojenie súkromných finančných inštitúcií a spolufinancujúcich súkromných partnerov, predstavuje skĺbenie verejných a súkromných prostriedkov (leverage), čo v konečnom dôsledku výrazne zvýši efektivitu a hospodárnosť pri nakladaní s verejnými zdrojmi. Revolvingový návratný charakter pomoci JEREMIE zároveň zabezpečí kontinuitu a dlhodobú udržateľnosť projektu aj po ukončení programového obdobia 2007 – 2013.

PRÍLOHA č. 1 – Národné ciele stratégie Európa 2020

Ukazovatele		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Cieľ 2020
	Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti (GAP)	SK	-	-	-	9,5	9,2*	7,4	0,0
	Efektívnosť výberu DPH (%)	SK	74	69	65	65	58	57	74
		EÚ22**	69	71	70	68	62	64	-
EÚ	Emisie skleníkových plynov mimo ETS (%) (%, zmena voči roku 2005)	SK	-	-2,2	-6,1	-8,2	-12,3	-	13,0
EÚ	Podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe (%)	SK	-	6,2	7,4	8,4	10,3	-	14,0
		EÚ	-	8,9	9,7	10,3	11,7	-	20,0
EÚ	Konečná energetická spotreba (%) (%, zmena voči priemeru rokov 2001 - 2005)	SK	-	-4,7	-4,0	-1,7	-9,5	-1,6	-11,0
	Environmental Performance Index (EPI)	SK	64,0	64,8	66,1	66,3	66,6	66,6	68,3
		EÚ	-	-	-	-	-	-	-
EÚ	Predčasné ukončenie školskej dochádzky (%) (% z populácie vo vekovej skupine 18 - 24 rokov)	SK	6,3	6,6	6,5	6,0	4,9	4,7	6,0
		EÚ	15,8	15,5	15,1	14,9	14,4	14,1	10,0
	PISA (priemerný počet dosiahnutých bodov)	SK	-	482	-	-	488	-	505
		OECD	-	496	-	-	497	-	-
EÚ	Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie (%) (% vo vekovej skupine 30 - 34 rokov)	SK	14,3	14,4	14,8	15,8	17,6	22,1	40,0
		EÚ	28,0	28,9	30,0	31,1	32,3	33,6	40,0
	Citácie na výskumníka (%) (%, 100=priemer EÚ)	SK	39	44	41	44	-	-	70
		EÚ	-	-	-	-	-	-	-
EÚ	Výdavky na výskum a vývoj (%) (% HDP)	SK	0,51	0,49	0,46	0,47	0,48	0,63	1,0
		EÚ	1,82	1,85	1,85	1,90	2,01	2,00	3,0
	High-tech export (%) (% na celkovom exporte)	SK	6,4	5,8	5,0	5,2	5,9	-	14,0
		EÚ	18,7	16,7	12,7	12,7	13,6	-	-
EÚ	Miera zamestnanosti (%) (% vo vekovej skupine 20 - 64 rokov)	SK	64,5	66,0	67,2	68,8	66,4	64,6	72,0
		EÚ	68,1	69,1	70,0	70,5	69,1	68,6	75,0
	Miera dlhodobej nezamestnanosti (%) (% aktívneho obyvateľstva nad 15 rokov)	SK	11,7	10,2	8,3	6,6	6,5	9,2	3,0
		EÚ	3,7	3,7	3,1	2,6	3,0	3,8	-
EÚ	Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením (%) (% populácie)	SK	32,0	26,7	21,4	20,6	19,6	20,6	17,2
		EÚ	24,7	24,9	24,9	24,5	23,1	23,5	19,4
	Doing Business (Svetová banka) (poradie v rebríčku)	SK	-	-	-	-	40	43	48
		EÚ	-	-	-	-	37	37	39
	Index regulácie trhu produktov (bodové hodnotenie)	SK	-	-	-	1,63	-	-	1,20
		OECD	-	-	-	1,41	-	-	-
	E-government index (%)	SK	-	37,3	44,8	-	58,3	62,0	90,0
		EÚ	-	46,3	53,3	-	62,5	69,1	-
	Korupcia (%)	SK	59	-	59	-	61	-	80
		EÚ	67	-	78	-	80	-	77
	Roky zdravého života (počet očakávaných rokov pri narodení)	SK	56,4	54,4	55,9	52,3	-	-	60,0
		EÚ	-	62,1	62,3	-	-	-	-

* Odhad

** Chýbajú krajiny: Nemecko, Francúzsko, Luxembursko, Holandsko, Slovinsko

Názov ukazovateľa	Definícia a zdroj
Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti (GAP)	Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti je rozdiel medzi aktuálnou hodnotou a dlhodobo udržateľnou hodnotou štrukturálneho primárneho salda. Dlhodobo udržateľná hodnota sa určuje na základe aktuálnej legislatívy a dlhodobých demografických a ekonomických prognóz ovplyvňujúcich príjmy a výdavky verejnej správy (implicitné záväzky), pričom do úvahy sa berú aj podmienené záväzky (napr. PPP projekty) Zdroj: OECD / Eurostat, výpočet MF SR
Efektívnosť výberu DPH	Efektívnosť výberu DPH = výber DPH / [(konečná spotreba domácností + tvorba hrubého fixného kapitálu verejnej správy + medzispotreba verejnej správy – výber DPH) * (základná sadzba DPH / 100)] Tento index porovnáva skutočný výber DPH s potenciálnym výberom DPH. Čím väčšia je hodnota indikátora, tým efektívnejší je výber DPH. Potenciálny výber DPH ukazuje, koľko sa dokáže vybrať DPH z makroekonomickej základne pri zdanení základnou sadzbou DPH. Zdroj: OECD / Eurostat, výpočet MF SR
Trend EPI	Index environmentálnej výkonnosti zostavuje každé dva roky Yale a Columbia University v spolupráci so Svetovým ekonomickým fórom a Európskou komisiou. Ide o kompozitný indikátor zložený z 22 výsledkových sub-indikátorov, ktorý porovnáva 132 krajín v desiatich základných oblastiach environmentálnej výkonnosti. Zdroj: http://epi.yale.edu/
Emisie skleníkových plynov mimo ETS	Emisie skleníkových plynov mimo ETS ako CO ₂ ekvivalent vyjadrujú percentuálnu zmenu voči roku 2005). Indikátor vyjadruje trendy agregovaných antropogénnych emisií CO ₂ , NO ₂ , CH ₄ , HFC, PFC a SF ₆ súhrnne nazývaných skleníkové plyny a vyjadrené ako CO ₂ ekvivalent. Celkové množstvo nezahŕňa emisie z využívania krajiny a lesov (LULUCF). Zdroj: Eurostat
Podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe	Podiel konečnej energetickej spotreby z obnoviteľných zdrojov energie a hrubej konečnej energetickej spotreby. Konečná energetická spotreba z obnoviteľných zdrojov sa vypočíta ako súčet hrubej konečnej spotreby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, hrubej konečnej energetickej spotreby z obnoviteľných zdrojov energie určenej na výrobu tepla a chladu a konečnej energetickej spotreby z obnoviteľných zdrojov energie v doprave. Zdroj: Eurostat
Konečná energetická spotreba	Konečná energetická spotreba je rozdiel konečnej spotreby a konečnej neenergetickej spotreby. Konečná neenergetická spotreba sú energetické produkty použité ako surovina v rôznych odvetviach; tzn. nespotrebované ako palivo alebo netransformované na iné palivo. Konečná spotreba sa vypočíta ako hrubá domáca spotreba – transformácia (vstup) + transformácia (výstup) + reklasifikácia a spätné toky – spotreba energetického odvetvia – straty pri prenose a v rozvodoch. Zdroj: vlastný výpočet MF SR zo zdrojov ŠÚ SR
Predčasné ukončenie školskej dochádzky	Podiel populácie vo veku 18-24 rokov s najnižším vzdelaním (ISCED 0, 1, 2, 3C), ktorá nepokračuje v ďalšom vzdelávaní. Žiak nepokračuje vo vzdelávaní, ak sa počas posledných štyroch týždňov pred uskutočnením prieskumu nezúčastnil žiadneho typu vzdelávania, pričom sa nezohľadňuje relevantnosť vzdelávania pre súčasnú alebo budúcu prácu respondenta. Zdroj: Eurostat
PISA	Medzinárodné štandardizované hodnotenie vedomostí a zručností pätnásťročných žiakov. Hodnotí žiakov v troch oblastiach: v matematike, čítaní a prírodných vedách. Index je aritmetickým priemerom hodnotení v jednotlivých oblastiach. Zdroj: OECD
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie	Podiel absolventov vysokoškolského štúdia vo veku 30-34 rokov pripadajúci na celkový počet obyvateľov rovnakej vekovej skupiny. Stupeň vysokoškolského alebo doktorandského štúdia zodpovedá úrovni ISCED 5-6. Zdroj: Eurostat
Citácie na výskumníka	Podiel počtu citácií v renomovaných medzinárodných časopisoch (databáza Web of Science) na počet výskumníkov v krajine (Eurostat). Ukazovateľ je vyjadrený relatívne k priemernej hodnote krajín Európskej únie. Zdroj: Web Of Knowledge (vyžaduje sa prístup), Eurostat, výpočty MF SR

Výdavky na výskum a vývoj	Percentuálny podiel celkových výdavkov na výskum a vývoj na HDP. Zdroj: Eurostat
High-tech export	Podiel high-tech exportov na celkovom vývoze krajiny. Produkty high-tech sú vybrané produkty nasledovných odvetví: letecký priemysel, počítače a kancelárske stroje, elektronické telekomunikačné zariadenia, farmaceutický priemysel, vedecké prístroje, elektrické stroje, chemický priemysel, neelektronické prístroje, zbrojný priemysel. Zdroj: Eurostat
Miera zamestnanosti	Podiel zamestnanej populácie vo veku 20-64 rokov na celkovej populácii rovnakej vekovej skupiny. Ukazovateľ zahŕňa celkovú populáciu žijúcu v samostatných domácnostiach, nezahŕňa kolektívne domácnosti ani obyvateľov penziónov, či ubytovní a internátov, ani hospitalizovaných v zdravotníckych zariadeniach. Zamestnaná populácia pozostáva z tých osôb, ktoré počas daného týždňa vykonávali hocikakú prácu za mzdu alebo zárobok po dobu aspoň jednej hodiny, resp. nepracovali, ale mali zamestnanie, v ktorom boli dočasne neprítomní. Zdroj: Eurostat
Miera dlhodobej nezamestnanosti	Podiel populácie nezamestnanej dlhšie ako dvanásť mesiacov napriek tomu, že si aktívne hľadá prácu, na aktívnej populácii vo veku nad pätnásť rokov, nežijúcej v kolektívnej domácnosti. Zdroj: Eurostat
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením	Indikátor predstavuje súčet ľudí, ktorí sú v riziku chudoby (po sociálnych transferoch) a/alebo sú materiálne deprivovaní a/alebo žijú v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce vyjadrený percentuálne na celkovej populácii. Riziko chudoby predstavuje počet osôb s ekvivalentným disponibilným príjmom nižším ako 60 % mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu (po sociálnych transferoch). Materiálna deprivácia predstavuje podiel ľudí, ktorý si z nasledujúcich deviatich položiek nemôžu aspoň dovoliť aspoň štyri: i) platiť nájom a náklady na bývanie, ii) udržať v dome teplo, iii) čelia neočakávaným výdavkom, iv) jesť mäso, rybu alebo ekvivalentné množstvo bielkovín každý druhý deň, v) týždňovú dovolenku mimo domova, vi) auto, vii) práčku, viii) farebný televízor, alebo ix) telefón. Ľudia v domácnosti bez práce sú osoby vo veku 0 – 59 rokov žijúce v domácnosti, kde dospelí pracujú menej ako 20 % z celkového možného času počas predchádzajúceho roka. Zdroj: Eurostat/EU-SILC
Doing Business	Poradie krajiny v rebríčku Doing Business, ktorý meria reguláciu domácich malých a stredných firiem počas deviatich fáz ich životného cyklu: začiatok podnikania, vybavovanie stavebného povolenia, registrácia vlastníctva, získanie úveru, ochrana investorov, platenie daní, obchodovanie za hranicami, vymáhanie zmlúv a ukončenie podnikania. Dáta sú založené prevažne na domácich zákonoch, rôznych iných reguláciách a administratívnych požiadavkách. Zdroj: Svetová banka
Index regulácie trhu produktov	Hodnotenie krajiny v Indexe regulácie trhu produktov (Product Market Regulation Index). Meria reguláciu a bariéry v troch oblastiach: štátna kontrola, bariéry v podnikaní a bariéry pre obchod a investície (každá s tretinovou váhou). Index regulácie trhu produktov sa nezameriava len na podnikateľskú činnosť bežných podnikov, ale meria širšiu reguláciu (napr. regulácia sieťových odvetví). Zdroj: OECD
E-Government Index	Index sa pre danú krajinu vypočíta ako vážený priemer nasledujúcich troch indikátorov: dostupnosť e-governmentu (váha 50 %), využitie e-governmentu jednotlivcami (25 %) a využitie e-governmentu podnikmi (váha 25 %). Dostupnosť e-governmentu meria ponuku dvadsiatich základných služieb e-governmentu. Indikátor udáva podiel služieb dostupných prostredníctvom internetu z definovaných dvadsiatich verejných služieb. Aby bola služba považovaná za dostupnú, musí dosahovať určitý stupeň sofistikácie. Využitie e-governmentu jednotlivcami, resp. podnikmi merajú koľko percent ľudí, resp. podnikov využilo v posledných troch mesiacoch internet na komunikáciu s verejnými inštitúciami (získanie informácií z web stránky, stiahnutie oficiálneho formulára alebo zaslanie vyplneného formulára). Zdroj: Eurostat, výpočty MF SR
Korupcia	Ukazovateľ Korupcia je zostavený ako priemer dvoch indexov zameriavajúcich sa na rôzne druhy korupcie: Skúsenosť s korupciou medzi bežnou populáciou - prieskum Eurobarometra. Zameriava sa na jednotlivé sektory, ako napr. polícia, colná správa, súdy, národní politici, regionálni politici,

	miestni politici, tendre, stavebné povolenia, podnikateľské oprávnenia, zdravotníctvo, školstvo, inšpekcia. Index vnímania korupcie (CPI) - Transparency International, meria vnímanie korupcie na základe 5-10 zdrojových prieskumov podnikateľov a expertov pre každú krajinu. Na Slovensku je zahrnutých osem prieskumov o vnímaní korupcie, 50% váhy sú názory podnikateľov, a 50% názory expertov. Zdroj: Transparency International, Eurobarometer, výpočty MF SR
Roky zdravého života	Počet rokov prežitých v dobrom zdravotnom stave, ktoré je možné očakávať pri narodení. Ukazovateľ kombinuje údaje o mortalite a morbidite v danej krajine. Dobrý zdravotný stav je definovaný neprítomnosťou invalidity alebo obmedzení v každodennom živote. Nazýva sa aj roky života bez hendikepu (disability-free life years, DFLY). Zdroj: Eurostat